

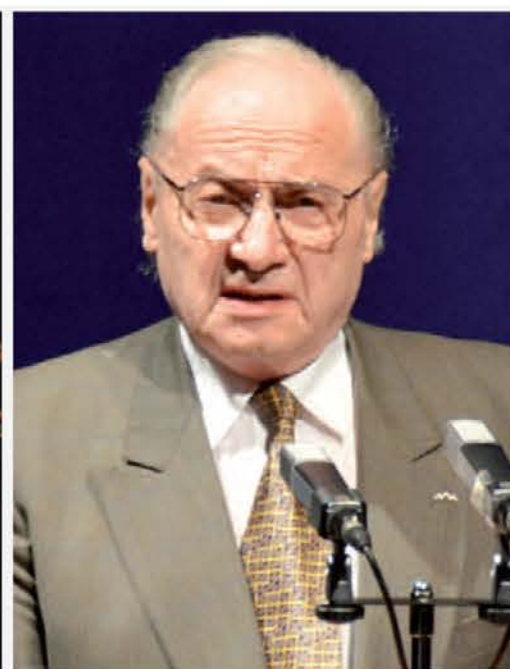

Foto DPD

Slavnostna akademija ob 100-letnici gimnazije na Goriškem Neprecenljivo stoletno poslanstvo

S to let je preteklo od tistega 3. avgusta 1913, ko je bila po dolgih prizadevanjih ustanovljena v Gorici c. kr. državna gimnazija s slovenskim učnim jezikom s sedežem v ulici Mameli v stavbi, v kateri sedaj domuje goriška državna knjižnica. To pomembno obletnico za razvoj slovenskega šolstva na Goriškem so slovesno obeležili v veliki dvorani Kulturnega doma v Novi Gorici z akademijo, ki sta jo pripravila Gimnazija Nova Gorica in Licej Primož Trubar iz Gorice kot naslednika te prve gimnazije. Ta je delovala pred prvo svetovno vojno v letih 1913-14, šolsko leto 1914-15 se je žal zaradi vojne napovedi končalo predčasno, 23. maja. Slovensko gimnazijsko šolanje se je po nasilni prekinitev obnovilo šele po drugi svetovni vojni. Iz nekdanje gimnazije, ki so jo obiskovali dijaki z raznih koncev Goriške, sta vzkli dve vzporedni šolski ustanovi, ki sta tostran in onstran nekdanje meje nadaljevali izobraževalno poslanstvo in prišli do častitljivega mejnika, ki so ga proslavili v novogoriškem kulturnem hramu (lahko bi ga tudi pri nas) s prireditvijo, ki jo je pod naslovom *Prvih 100 let gimnazije na Goriškem* zrežiral Marjan Bevk, profesor na dramsko-gledališki gimnaziji Nova Gorica. Po scenariju, ki sta si ga zamislila režiser Bevk in Rok Andres, je prireditev v vezani in nevezani besedi preletela stoletje, s tem da se je začela v čitalniškem duhu, ko je David Čadež, nekdanji dijak dramsko-gledališke gimnazije, z lepo oblikovanim, polnim glasom zapel Benjamina Ipavca *Bodi zdrava domovina*. Čitalniško ozračje sta tudi v kostumski preobleki nazorno nakazovala Andreja Benedetič in Rok Andres, nekdanja dijaka dramsko-gledališke gimnazije, sproščena povezovalca večera, ki ju je na nastop pripravil Bevk. Na akademiji so se ob nagovorih, med katerimi je slavnostni govor pripadel predsedniku Republike Slovenije Borutu Pahorju, ki je maturiral prav na tej gimnaziji, zvrstili stih in okruški iz literarnih del priljubljene goriške pesnice Ljubke Šorli (*Sonet II in Sonet XV*), Valterja Birse (*Zaspal bom pod sončnikom časa*), Radivoja Pahorja (*Beseda, Sidro*), Davida Bandlja (*Duša v kamnu, Lost in Translation*), Maje Vidmar (*Lada, Bogovi, Ogenj*), Aceta Mermolje (*Želja, Jesenska*). Recitatorje, dijakke 3. in 4. razreda dramsko-gledališke gimnazije, je pripravila prof. Nataša Konc Lorenzutti. Na klavirnovi je umetniško besedo spremljal Anej Černe. Splet pesmi so intermezze z ekspresivnim gibom izvajale Maja Kvirgič, Ajda Vidic in Brigita Gramc pod vodstvom prof. Igorja Sviderskega, na videu pa so se ob sklepnem plesnem trenutku zvrstila dela dijakov likovne gimnazije pod vodstvom profesorjev Bogdana Vrčona in Milovana Valiča. Sveži, uglajeni, kristalno čisti glasovi pevk Dekliške vokalne skupine Bodeča Neža z Vrha Sv. Mihaela, v kateri pojejo tudi nekatere sedanje in nekdanje dijakinje gimnazije oz. liceja Primož Trubar iz Gorice, so očarljivo izzveneli v pesmih Čas Lojzeta Lebiča, *Da bi jaz znala* Cirilja Preglja, *Pojdem na ravno polje* Radovana Gobca na besedilo Toneta Pavčka in *Ne čakaj na maj* Lesjaka v priredbi Nade Žgur na besedilo Frana Milčinskega Ježka. Na sa-

Zdravljico.

Prireditev se je, oziraje se na današnjo jezikovno stvarnost, ko vsepovsod prevladuje angleščina, končala z angleško pesmijo v izvedbi Glorije Stefanović pod vodstvom prof. Iva Špacapana (večer ne bi sicer nič manj učinkovito lahko sklenila slovenska popevka!). Osrednji del prireditve so nedvomno bili nagovori. Najprej je pred mikrofonom stopil Bojan Bratina, skoraj tri desetletja ravnatelj gimnazije Nova Gorica, ki je med drugim dejal: "Velikokrat s svojimi odločitvami segamo daleč v prihodnost, tudi ko se opredeljujemo do ohranjanja kakovostnega življenja vseh, ki prihajajo za nami. Ko opazujemo preteklost, se učimo o prihodnosti, priprava za prihodnost pa je naloga šole". Poudaril je pomembno delo, ki ga je gimnazija opravila za utrjevanje narodne zavesti in bila gonilna sila slovenskega znanja in ustvarjalnosti. Zahvalil se je vsem, ki z delom ohranjajo veliko poslanstvo slovenske gimnazije, in zaželel, da bi ob zavesti skupnih korenin obe gimnaziji še kdaj sodelovali. Za njim je besedo povzela ravnateljica liceja P. Trubar iz Gorice, Mihaela Piriš. Spomnila je, kako razsežen in odprt je bil nekdanji šolski okoliš. "Slovenski klasični licej, ki je nastal po drugi svetovni vojni, je svoje delo zastavil za mejo. Na stičišču kultur in jezikov je vztrajno iskal načine, kako bi čim boljše udeležil svoje dragoceno in občutljivo poslanstvo, to je skrb za visoko kvaliteto izobraževanje mladih iz slovenske manjšinske narodne skupnosti. Šola se je razvijala kot živ organizem, zakoreninjen globoko v domačem okolju, hkrati pa v živem stiku s širšim slovenskim prostorom. Skrb za ohranjanje in rast kvalitete slovensčine kot učnega jezika je bila pri tem vedno deležna še posebne pozornosti, kar je bilo tudi neobhodno potrebno zaradi stalnega srečevanja, soočanja in prepletanja slovenske in italijanske stvarnosti in kulture. Odgovorna in zahtevna naloga in izziv, da se globlje spoznavamo, razmišljamo o sebi in drugih ter iščemo vedno nove poti. Tradicionalne meje danes ni več, goriški slovenski licej s svojim pedagoškim delom na sotočju jezikovnih in kulturnih izzivov še vedno pomembno prispeva k temu, da mladi postopno širijo meje svojega jezika in s tem tudi meje svojega sveta. Hkrati ohranja svoje posebno poslanstvo v odnosu do skupnosti, ki želi še naprej razvijati svojo jezikovno, kulturno in socialno istovetnost. Zavedamo se svojih nalog, pomena in s tem povezane odgovornosti". Tudi prof. Piriš se je zahvalila vsem, "ki so s svojo poklicno zavzetostjo vztrajali in še vztrajajo na ne vedno lahki poti in sooblikujejo ljudi, ki brez zamejnosti gradijo našo stvarnost na obronkih slovenskega sveta". Deželni svetnik SSK Igor Gabrovce, podpredsednik deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine, se je najprej zazrl v preteklost, "ko je bila Gorica ena in neposredno povezana, tako kot Trst, s svojim najširšim naravnim zaledjem. Brez meja".

/str. 3
Iva Koršič

mem začetku pa so v poklon naši matični domovini in predsedniku republike Borutu Pahorju vzneseno zapele slovensko himno, Prešernovo

Odslej vedno po slovensko!

V ponedeljek, 30. septembra, se je zgodilo nekaj posebnega: med zasedanjem goriškega občinskega sveta se je na poseben način zaslišala slovenska beseda. Ni bil to kak uvod ali priložnostni pozdrav. Trije slovenski svetniki iz vrst SSK, Walter Bandelj, Marilka Koršič in Božidar Tabaj, so med zasedanjem posegali v slovenščini. Pri tem niso bili deležni protestov, žolčnih izbruhov, zavračanj ali šovinističnih napadov. Njihovo odločitev je posnemal tudi občinski odbornik Guido Germano Pettarin, ki je spregovoril v furlanščini, in ob koncu je zadovoljstvo izrazil sam goriški župan Ettore Romoli. Podčrtati moramo, da ni bilo to spontano dejanje, ampak pomemben korak na dolgi poti prizadevanj za enakopravnost slovenščine v javnosti, v katero je vpeta celotna slovenska družbenopolitična stvarnost v Gorici. Slovenci so materinščino hoteli uporabiti že na prvi seji goriškega občinskega sveta, 13. novembra 1948, a so bili vedno brutalno prekinjeni in posegov niso mogli končati. Take spomine ima tudi dr. Damjan Paulin, ki je bil kar nekaj let soudeležen pri upravljanju občine Gorica. Zgodilo se je tudi maja 2012, ko so na zasedanju novoizvoljenega goriškega občinskega sveta slovenski svetniki, začenši z Davidom Peterinom, posegli v slovenskem jeziku, toda takrat so izbruhnila burna neodobravanja in nekateri prenapetosti so iz protesta odšli iz dvorane. Tokratna novost pa je drugačno vzdušje, kar daje upati, da odslej ne bo več težav z uporabo slovenskega jezika v goriškem občinskem svetu. Zahteve goriških Slovencev po pravici uporabe slovenščine v občinskem svetu so šle dlje od pozdravov, kot je danes žal še vedno zapisano v občinskem statutu. Cilj je bil in je, da lahko v slovenskem jeziku izvajajo svojo funkcijo izvoljenega javnega upravitelja, ki vključuje tako uveljavljanje narodnih in jezikovnih pravic kot delo za dobrobit celotnega mesta. In prav to so storili v ponedeljek, 30. septembra, svetniki SSK, ki so v posegih v slovenščini opozorili na nujnost vzdrževanja cest v Štmaru, na obnovitev vhoda v pevmsko pokopališče, na težave študentov v Gorici, na previsoke stroške za sodelovanje domačih društev na prireditvi Okusi ob meji in na popravila na novem krožišču pri telovadnici v Štandrežu. Ob tem se je Walter Bandelj tudi zahvalil goriškemu županu za prisotnost na pogrebu Žive Srebernič in pohvalil svetniško skupino "Gorizia e' tua" za kulturni dogodek na Travniku. S tem dejanjem pa cilj še ni dosežen. Traba bo prilagoditi statut in redno uporabljati že pred leti nameščeno napravo za simultano prevajanje. Ne moremo namreč pričakovati, da bodo morali slovenski svetniki svoje posege še prevajati. Led pa je vendar končno prebit.

Julijan Čavdek

Ob politično zgodovinskem dosežku Slovencev na Koroškem Čestitke SSK dr. Angelici Mlinar

Spošt. gospa dr. Angelica Mlinar

V imenu stranke Slovenska skupnost in v svojem imenu Vam z veseljem čestitam za zgodovinski dosežek ob izvolitvi v avstrijski parlament na listi stranke Neos, ki je tudi z Vašo pomočjo in podporo slovenske manjšine v Avstriji dosegla pomemben politični rezultat in preboj v osrednjo avstrijsko državno institucijo.

Zagotovo je uspeh sad Vašega požrtvovalnega dela pri prizadevanju za dobrobit slovenske narodne skupnosti na Koroškem in v Avstriji. Kot uveljavljena podjetnica, pravica in aktivna članica Narodnega sveta koroških Slovencev ste si gotovo pridobili široko zaupanje med ljudmi, ki je bilo pomemben ključ za tako do-

ber politični rezultat.

Vaša izvolitev pa je še toliko bolj pomembna, saj velja tudi za Avstrijo kot za mnoge druge evropske države, da še vedno ni pri-

ker ne dovoljujejo, da se priznane manjšine kot subjekti vključujejo v odločitvene procese o prihodnosti neke državne oziroma deželne skupnosti. Stranka Slovenska skupnost je skupaj s sestrsko stranko Enotno listo na to stalno opozarjala in nadejamo si, da bomo sedaj, z Vašo prisotnostjo v avstrijskem parlamentu, lahko naše prizadevanje nadaljevali na bolj učinkovit način.

Prepričan sem, da je Vaša politična zmaga pomemben korak, ki bo veliko pomenil najprej za slovensko narodno skupnost v Avstriji ter za odnose z avstrijsko družbo, pa tudi in ne nazadnje za dvostranske odnose med Avstrijo in Slovenijo. V tem smislu Vam želim še naprej uspešnega dela v novi funkciji in izražam upanje, da bova lahko uspešno sodelovala.

Damijan Terpin
Deželni tajnik SSK

Zahvala predsedniku DZ RS Janku Vebru

Spošt. Janko Veber
Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije

V imenu Zveze slovenske katoliške prosvete in Sveta slovenskih organizacij se Vam zahvaljujem za sobotni obisk na mednarodni prireditvi "Okusi ob meji", ki je potekala v Gorici, in za katerega sva izvedela iz medijev.

Zelo naju je razveselila novica, da ste obiskali stojnice, ki so jih na omenjeni mednarodni prireditvi organizirali Slovenci z obeh strani meje. Še posebno nama je pri srcu, da ste bili pri stojnicah Prosvetnega društva Štandrež, Kulturnega društva Sabotin iz Štmarja in SKPD Francišek Borgija Sedej iz Števerjana, ki so

naše članice in se odlikujejo z razvejenim kulturnim in prosvetnim delom na Goriškem. Gotova sva, da jim je bil Vaš obisk v spodbudo za nadaljnje prizadevanje za ohranjanje in razvijanje slovenske narodne zavesti v tem prostoru.

Želiva Vam še povedati, da zelo cenimo take obiske, saj so bistvenega pomena za utrjevanje odnosov zamejstva in matične države, za katere si tudi midva v najinih funkcijah in pristojnostih prizadevava, da so čim bolj tesni in stalni. S spoštovanjem

Predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete

Franka Padovan

Pokrajinski predsednik SSO za Goriško
Walter Bandelj

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Nagradni natečaj

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu objavlja XII. NAGRADNI NATEČAJ za diplomsko, magistrsko in doktorska dela o temah:
A: Slovenci v zamejstvu
B: Slovenci v izseljenstvu
Namen natečaja je spodbujanje raziskovalne dejavnosti diplomskih in podiplomskih študentov na področju zamejske in izseljenške tematike in s tem krepitev zavesti o njeni pomembnosti za ohranjanje slovenske identitete v matični domovini in zunaj njenih meja.

Na nagradni natečaj se lahko prijavijo kandidatke in kandidati iz Republike Slovenije in tujine. Predmet nagradnega natečaja so uspešno zagovarjana diplomska, magistrska in doktorska dela na kateri koli univerzi v Sloveniji ali zunaj nje, ki obravnavajo tematike slovenskih skupnosti zunaj meja Republike Slovenije.

V poštevek pridejo dela, napisana v slovensščini, hrvaščini, bošnjaščini, srbsščini (latinica), italijanščini, nemščini ali španščini. V primeru, da delo ni napisano v slovensko, mora imeti v prilogi povzetek v slovenskem jeziku (60 do 150 vrstic).

Na natečaj Urada lahko kandidirajo tudi posamezniki z deli, ki so že bila prijavljena na drugih

podobnih natečajih. **Upoštevana bodo dela, zagovarjana v obdobju od 1. 11. 2012 do 31. 10. 2013.**

Nagrajena bodo tri dela s področja zamejstva in tri dela s področja izseljenstva, in sicer prvi nagradi za vsako od področij v višini 800 evrov, drugi nagradi v višini 600 evrov in tretji nagradi v višini 400 evrov.

Komisija lahko izjemoma podeli tudi posebno nagrado v višini 400 evrov za najboljšo diplomu v okviru triletnega bolonjskega programa. Na predlog strokovne komisije se Urad lahko odloči tudi o večjem številu nagrad v eni od kategorij, vendar skupno število nagrad ne sme presežati skupnega števila razpisanih nagrad (6) in denarnega sklada 3.600 evrov (400 evrov za posebno nagrado za "bolonjsko" diplomu šteje posebej).

Najboljša dela bodo na željo nagrajencev prešla tudi priporočilo Urada za objavo. Strokovna komisija bo ocenjevala diplomsko, magistrsko in doktorska dela z različnih področij o temi slovenskega izseljenstva oziroma zamejstva. Pri tem bo upoštevala naslednje osnovne kriterije:
- izvirnost teme - pristopa,
- uporabnost v smislu ohranjanja slovenske identitete zunaj meja

Republike Slovenije in povezanosti z njo

- ter strokovnost, zahtevnost in interdisciplinarnost dela.

Sodelovanje naloge na natečaju se šteje kot soglasje avtorja, da se prispelo delo obdrži v arhivu Urada oziroma Inštituta za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU (za področje izseljenstva) ali Inštituta za narodnostna vprašanja (za področje zamejstva).

Način in rok prijave na natečaj
Kandidati naj na naslov **Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Erjavčeva 15, 1000 Ljubljana** s pripisom "ZA NAGRADNI NATEČAJ" pošljejo ali dostavijo en vezan izvod svojega dela v trdih platnicah, potrdilo o uspešno opravljenem zagovoru diplomskega, magistrskega ali doktorskega dela z razvidnim datumom zagovora in kratek življenjepis z osnovnimi osebnimi podatki in kontaktnim naslovom (tudi elektronska pošta in telefon).

Strokovna komisija bo dela sprejemala do vključno 10. 12. 2013, rezultati natečaja pa bodo znani predvidoma do konca aprila 2014. Svečana podelitev nagrad bo sledila predvidoma spomladi/poleti leta 2014. Dodatne informacije dobite na tel. št. (00386) (0)1 230 80 11 (dr. Zvone Žigon) ali po elektronski pošti: zvone.zigon@gov.si.

Tina Komel
ministrica

Zadovoljstvo deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca

Deželni svet je sprejel "vojni" zakon

Deželni svet je v zelo kratkem času in dejansko skoraj soglasno pred dnevi sprejel nov zakon o zaščiti in ovrednotenju zgodovinsko-kulturne zakladnice prve svetovne vojne, ki ureja posege v okviru spominskih svečanosti ob stoletnici začetka prve velike morije dvajsetega stoletja. "Zakonski predlog, ki smo ga snovali že v zadnjih mesecih prejšnje zakonodajne dobe", pravi podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec, "je lahko v novih političnih okoliščinah pridobil evropskega duha in ga zaznamuje izrazito mirovniški pečat. Že v prvem členu smo izrecno poudarili, da je zakon usmerjen v utrjevanje kulture miru in sožitja med narodi. Sam sem si posebej prizadeval, da so v zakonu izrecno navedene pobude za pošteno in torej objektivno branje tistega časa, ki se je v italijansko zgodovino vse do danes zabeležil dokaj neuravnoteženo. Tudi v svojih posegih v deželni zbornici sem posebej postavil krvavo rdečo nit, ki je

konec prve svetovne vojne povezal z vzponom fašizma in nato z novimi grozotami druge svetovne vojne. Trst je imel v tem kar nekaj žalostnih primatov: julija 1920 je gorel Narodni dom, septembra 1930 so na Bazovski gmajni padale prve žrtve evropskega antifašizma in v nekdanjem mittelevropskem mestu je Mussolini proglašal rasne zakone. Italijansko nacionalistično mitiziranje in poveličevanje prve svetovne vojne je bil naravni povod k vsemu temu.

V novi deželni zakon smo vnesli načela enakovrednega obravnavanja in spoštovanja dostojanstva vseh padlih vseh narodov in na vseh frontah, tako kot posebno pozornost namenimo tudi bolečim posledicam za civilno prebivalstvo zlasti v zaledju bojnih prizorišč. Zato je v zakonu omenjena podpora raziskavam in študijam, ki so namenjene odkrivanju tudi vseh zamolčanih poglavij. Predvideno je vzdrževanje starih spominskih obeležij in tudi postavitev novih, saj je znano, da so bili bojovníki

in padli v avstro-ogrskih uniformah še posebej pri nas le redkokdaj deležni spomenika. Zakon spodbuja skupno načrtovanje in uresničevanje kulturnih pobud in turistične ponudbe tako med javnimi in zasebnimi subjekti v naši deželi kot tudi s sosednjimi regijami in državami. Podpore bo deležno ovrednotenje nekdanjih vojaških objektov, jarkov, jam in utrdb. Zakon ureja tudi strokovni profil izvedencev za prvo svetovno vojno.

Začetni budget za uresničevanje zakona znaša poldrugi milijon evrov letno za 2014 in 2015, kar niso mačje solze! V prihodnjih mesecih bodo deželni uradi (in pristojna deželna komisija) pripravili in objavili pravilnike, ki bodo določali pogoje za uresničevanje v zakonu predvidenih ciljev in torej koriščenje predvidenih finančnih prispevkov. Stoletnico prve svetovne vojne lahko resnično spremenimo v priložnost za kulturni in gospodarski razvoj tega prostora, ki ga je bila vojna vihra vsestransko in trajno prizadela".

TRST INV iz Ljubljane in SLORI

Okrogla miza

Inštitut za narodnostna vprašanja (INV) iz Ljubljane in Slovenski raziskovalni inštitut (SLORI) iz Trsta prirejata Okroglo mizo Razvojne perspektive slovenske narodne manjšine v Italiji ob koncu raziskovalnega podoktorskega projekta doc. dr. Sare Brezigar "Evalvacija stanja in razvojne perspektive slovenske narodne manjšine", ki se je izvajal na Inštitutu za narodnostna vprašanja med letoma 2010 in 2013. Raziskovalka Inštituta za narodnostna vprašanja Sara Brezigar bo predstavila glavne ugotovitve raziskovalnega projekta, v katerem je raziska-

la obstoječe stanje in razvojne perspektive slovenske narodne manjšine v Italiji na področju šolstva, jezika, medijev, kulture, politične in ekonomske participacije. Predstavila bo mnenja, percepcije in pričakovanja intervjuvancev o ključnih vprašanjih, s katerimi se sooča naša manjšina. Srečanje bo v četrtek, 10. oktobra 2013, ob 17.30 v dvorani Zadržne kraške banke na Opčinah ul. Riceratorio 2 Trst. Program: 17.30: uvodni pozdrav Sonja Novak Lukanovič, direktorica Inštituta za narodnostna vprašanja (INV), Devan Jagodic, ravnatelj Sloven-

skega raziskovalnega inštituta (SLORI); 17.50: predstavitev rezultatov raziskovalnega projekta "Evalvacija stanja in razvojne perspektive slovenske narodne manjšine v Italiji" Sara Brezigar, raziskovalka Inštituta za narodnostna vprašanja (INV); 18.30: okrogla miza "Razvojne perspektive slovenske narodne manjšine v Italiji". Sodelujejo: Matijeka Grčić, znanstvena direktorica Slovenskega izobraževalnega konzorcija (Slov. I. K.), Edi Kraus, direktor podjetja Julon, član uprave podjetja Aquafil in tržaški občinski odbornik za gospodarski razvoj, Jurij Paljak, odgovorni urednik tednika Novi glas. Moderator bo Miran Komac, raziskovalec Inštituta za narodnostna vprašanja (INV).

Povejmo na glas

Notranje politična pomiritev je nujna

Naj je prejšnji teden prišlo do zaupnice sedanji italijanski vladi zaradi teh ali onih razlogov, dejstvo je, da gre za izjemno pomemben dogodek in da si je Italija s tem prižgala luč na že zatemnjenem obzorju. Vlada širokega sporazuma ali velika koalicija je namreč v teh časih edina smotrna in koristna stvar, vse ostalo je dosti manj sposobno reševati sedanje tekoče probleme. Sicer utečena praksa sodobnih demokracij je zaradi velike krize in negotovosti postavljena pod vprašaj. Ta praksa je v tem, da je na eni strani vlada in na drugi opozicija, pri čemer se razume, da opozicija vladi ves čas nasprotuje z ugovori. Pri tem je treba le videti, do kolikšne mere sega to nasprotovanje. Če opozicija spodkopava vsak vladni predlog, in to za vsako ceno, potem to gotovo pomeni, če ne drugega, vsaj veliko upočasnitev ukrepov ali pa njihovo popolno ustavitev, čemur že pravimo zastoj ali paraliza. In v družbah, v katerih še vedno bolj ali manj vidno rožljajo ideologije z obračuni, izhajajočimi iz druge svetovne vojne, je možnost totalnega družbenega zastaja več kot na dlani - to velja za Italijo in med drugim tudi za Slovenijo. Z drugimi besedami: preostro soočenje med vlado in opozicijo, čeprav se dogaja v demokraciji, ukinja skrb za resničen interes države v celoti toliko bolj, kolikor bolj sega v področje nerazsodnega obračunavanja in želje po dobesednem uničenju ali vsaj izločitvi političnega nasprotnika. Ni torej vse zlato, kar se v imenu demokracije dogaja,

posebno še danes, ko še ne vemo, kako bomo zaustavili krizo in s tem naraščajočo brezposelnost ter šibitev socialne države, ki edina omogoča dostojno življenje vsem slojem. Zaupnica sedanji vladi in s tem podaljšanje vladavine širokega dogovora je za Italijo dogodek velikega pomena, saj je na prizorišče stopila nova zrelost obeh osrednjih političnih struj, ki sta se prelomno otreli nesmiselnosti medsebojnega uničevalnega boja. Tega pa žal ni mogoče reči za Slovenijo, ki se kljub pet let trajajoči krizi in vse slabšim rezultatom še ni dokopala do podobne modrosti. V Sloveniji z ideologijo obarvan boj kar naprej traja in ni slišati kakšnih verodostojnih in pogumnih glasov, da bi veljalo s takšnim samouničevanjem prenehati: ena stran ne bo nikoli mogla izločiti druge in bi bil že čas, da bi se poslovili od tega cilja. Sedanja smer tudi ne more pomeniti zmago te ali one strani, pač pa le upadanje družbene moči, hitro gospodarsko in vsakršno nazadovanje, se pravi, da je sedanja politična zaostritev v popolnem nasprotju z interesom ljudi in države v celoti. Še kako koristno in še kako nujno bi bilo, da bi se končno tudi Slovenci politično pomirili in si prižgali luč na zatemnjenem obzorju prihodnosti. In to po možnosti kmalu, sicer ne samo da bo prišla na obisk neusmiljena Trojka, ampak bomo Slovenci izgubili velik del tistega dostojanstva, ki smo si ga pridobili z osamosvojitvijo.

Janez Povše

S 1. strani

Neprecenljivo stoletno ...

Njegov vpogled na zgodovinske dogodke ni mogel mimo enega izmed takratnih narodnih voditeljev, dr. Antona Gregorčiča, in fašističnega nasilja s požigom Narodnega doma v Trstu, s prepovedjo slovenskega jezika vseh povsod; spomnil se je padlih na bazovski gmajni in mučeniške smrti prof. Lojzeta Bratuža, kulturnika in vzgojitelja, "v slovenstvo zaljubljene duše". "Ustanovitev goriške gimnazije je bila znak našega vzpona in priznanje naše enakopravnosti v prostoru. (...) Ko so nas hoteli zatreti, so udarili najprej v našo kulturo in v naš izobraževalni sistem, odvzeli so nam uporabo materne jezika in nam razlagali, da je manjvreden. Skratka, odvzeli so nam dostojanstvo (...) Sto let kasneje in skoraj sedemdeset let po koncu druge svetovne vojne ugotavljamo, da sta obstoj in razvoj slovenske narodne skupnosti v t. i. zamejstvu, in po svoje tudi države, vezana na kvaliteto zorenja vedno novih narodovih rodov. Da se omejim na slovensko narodno skupnost v Italiji, ne morem ne ugotavljati, da smo večkrat premalo pozorni na pomen šole s slovenskim učnim jezikom, ki pa ostaja steber našega narodnega obstoja. (...) Tudi organizirana in gosto razporejena mreža slovenskih društev, organizacij in ustanov je odvisna od kulturnega humusa, ki v svoji osnovi nastaja in se zlasti še oblikuje v javnem izobraževalnem sistemu v slovenskem jeziku, od otroških jasi do višje srednje šole. Ohranimo v za-

vesti načelo, da slovenska šola ni le tečaj slovenskega jezika, temveč kovačnica osebnosti in tudi narodne identitete mladih, ki so ji danes tako kot pred sto leti zaupani. Če se bomo tega zavedali, potem nam ni treba se bati za našo prihodnost. Seme, ki so ga naši predniki - že takrat v pristnem evropskem duhu - tu posejali, bo še naprej rodilo vedno nove in sočne sadove".

Slavnostni govornik, slovenski predsednik Borut Pahor, je naglasil, da je bila ustanovitev gimnazije v Gorici pred sto leti velik uspeh za slovenstvo ob naši zahodni etnični meji. "Danes obeležujemo ta dan, ki ni le zgolj praznik gimnazije na Goriškem, ampak vsega srednješolskega odličnega učnega programa, ki ga imamo na naših šolah. Zato si današnja svečanost zasluži nacionalno pozornost. Na tej prvi gimnaziji je bilo nekaj eminentnih profesorjev slovenščine, kot sta bila Maks Pleteršnik in Fran Levec, pa Anton Sovre. Ustanovitev slovenske gimnazije je bila skupaj s celotnim razvojem, ki je ustanovitev omogočil, velik uspeh slovenstva, njegovega političnega izraza na Goriškem in

širše. Po prvi svetovni vojni se ta dejavnost ni mogla obnoviti, vse do konca druge svetovne vojne. Po povojni razmejitvi septembra 1947

je bila ustanovljena nova gimnazija v Šempetru pri Gorici kot naslednica l. 1913 ustanovljene prve državne gimnazije. S to novo novogoriško gimnazijo je šolstvo na Goriškem, v naši novi domovini, dobilo nov zamah in nove razsežnosti. Potem je gimnazija, zlasti na slovenski strani meje, šla skozi vsebinske in strukturne spremembe, ki so jih doživljale vse srednje slovenske šole, in iz gleda, da te motnje, vsaj glede na gimnazijo na Goriškem

stjo delovali za razvoj družbe in kulture ter neke narodu naklonjene intelektualne elite. S tem so slovenske gimnazije mnoga desetletja predstavljale branik slovenstva, še posebej na občutljivi meji z italijanskim svetom. Danes ni več tako. Gimnazije so del množičnega šolskega sistema, ki pripravlja mlade za študij. (...) Danes prevzemajo izobraževalne institucije tudi vlogo krepitve internacionalne zavesti. Slovenci smo majhen narod, mi živimo ob ve-

membni razumevanje in sodelovanje, kjer se zdi, da smo majhen in veliki narodi Evrope danes bistveno bolj soodvisni glede naše prihodnosti, kot smo bili kadarkoli prej v preteklosti. Če so nas prej ločevale vojne, nas danes združuje mir. V tem smislu je bil v stotih letih storjen ogromen napredek, ki pa predstavlja pred šolske oblasti in vse tiste, ki se danes ukvarjate z vlogo gimnazij kot posebnih institucij zrelosti in zorenja mladih intelektualnih generacij, neki poseben izziv".

Svoj govor je predsednik

Pahor končal z željo po čim bolj uspešnem nadaljnjem delu obeh gimnazij v duhu povezo- vanja in sodelo- vanja.

Bolj čustveno z nekim ožono poetičnim nadihom so izzvenela razmišljanja,

ki jih je pred publiko razpredel Saša Vuga, akademik in pisatelj, sam dijak goriške gimnazije v Gorici pred l. 1947 in nato novogoriške gimnazije po letu 1947. "Nekako ponosen in otožen sem hkrati, ko se spominjam l. 1947, ko je spet enkrat padla meja prek slovenske dežele in nas dijake odrezala od gimnazije v Gorici, ponosen pa, ker nismo odpovedali, kajti imeli smo cilj, vizijo in hoteli smo jo tudi iz trdne patriotske zavzetosti uresničiti. Seveda smo vedeli za genialni stih slovenskega pesnika "kdor ponižuje se sam, podlaga je tujčevi peti". Spomnil se je prvih dni gimnazije v Šempetru, ki je bila v fincaarski kasar-

ni in v katero so klopi pripeljali iz požgane osnovne šole na Baniški planoti. Dijaki so takrat čutili, da morajo svoji primorski domovini dati več, kot so od nje prejeli. Ti dijaki so vedeli, kako je fašizem hotel pobiti vse intelektualce, ker "narod brez pastirjev je kot trop neumnih ovac". Opozoril je, da se je preganjanje Slovencev dogajalo veliko pred fašizmom, že l. 1866. Z grenkobo je svoje misli usmeril v to, kar so fašisti počeli, ko so Slovincem odvzemali dostojanstvo, in kako so na Primorskem uničili tri bleščeče razumniške rodove. "Vsak, ki nas je hotel uničiti, je najprej uničeval besedo". Med razpredanjem svojih misli je poudaril tudi to, da brez Prešerna in Cankarja kulturno ne bi preživel, Primorci pa brez Gregorčiča nikakor ne. "Spomin nanje nam greje duha ob dneih, ko je v duši mraz". Nekaj lepih misli je namenil tudi Francetu Bevku in Preglju, pa še drugim našim zaslužnim literatom in kulturnikom. Odločno je pribral "brez jezika smo kot brez matere in očeta, smo preprosto nič".

Med publiko je bilo kar nekaj predstavnikov krajevnega šolstva, tudi gospa Elvira Šušmelj, direktorica direktorata za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje na ministrstvu za šolstvo RS, prof. Andreja Duhovnik, pedagoška svetovalka za slovenske šole v Italiji, naši nekdanji ravnateljici Majda Sfiligoj in Mirka Brajnik, novogoriški župan Matej Arčon, in druge osebnosti iz političnih in kulturnih krogov. Med prisotnimi našimi nekdanjimi in sedanjimi profesorji smo sicer pogrešali marsikoga. Pričakovali smo tudi, da bo med občinstvom več naših licejcev.

Prvih 100 let
slovenske gimnazije
na Goriškem

spričo njenih uspehov, niso motile, kvečjemu so jo krepile. Danes je to uspešna gimnazija, ki ima nadpovprečne rezultate na maturi. (...) Slovenske gimnazije so vzgajale intelektualno elito, rodove, ki so z znanjem in narodno zave-

ljudi k sodobnemu patriotizmu, ki ne bo sovražna, ampak prijateljski do narodov, s katerimi živi, ki ne bo obramben, ampak bo odprte dlani. Kako nagovoriti k sodobnemu patriotizmu v pogojih odprte družbe, kjer sta zelo po-

7 programskih kombinacij: izberi pot svojega srca!

UPRIZORITVE SSG TRST V SEZONI 2013/14

Nina Raine - **Plemena** od 8. novembra

Spiro Scimone - **Dvorišče, Koli** od 10. januarja

Anton Pavlovič Čehov - **Striček Vanja** od 14. marca

Yukio Mishima - **Pet modernih nō dram** od 9. maja

GOSTUJOČI PREDSTAVI V OSNOVNEM ABONMAJU

Aleksander Nikolajevič Ostrovski - **Nevihita** 21. in 22. decembra

Iztok Mlakar - **Sljehrnik** 15. in 16. februarja

MODRI PROGRAM

John Patrick Shanley - **Dvom** 9. decembra

eVolution Dance Theatre - **Electric city** 25. februarja

Choderlos de Laclos, Christopher Hampton - **Nevarna razmerja** 28. marca

Anton Foerster - **Gorenjski slavček** 13. junija 2014 v Operi Ljubljana

(z avtobusnim prevozom)

ZELENI PROGRAM

Balletto di Roma - **Contemporary tango** 26. novembra

Magnifico & Srbski vojni orkestar Stanislav Binički 27. decembra

Enrico Luttmann - **Sen** 20. februarja

William Shakespeare - **Hamlet** 15. aprila

RDEČI PROGRAM

Aldo Nicolaj - **Parole, parole ali Ni bila peta, bila je deveta** 30. januarja

Andrej Rozman Roza - **Passion de Pressheren** 6. februarja

Nebojša Pop-Tasić - **Marlene Dietrich** 4. marca

Svetlana Makarovič - **Krizantema na klavirju** 4. aprila

Vse predstave bodo opremljene z italijanskimi nadnapisi

Informacije in vpisovanje abonmajev špi blagajni v ulici Petronio 4

Urniki: pon. 10.00 - 15.00 / 17.00 - 20.00, tor - pet 10.00 - 15.00

Postani naš prijatelj na facebooku!

SLOVENSKO
STALNO
GLEDA-LIŠČE

www.teaterssg.com

Umetniki za Karitas v Bruslju

V osrčju Evrope z odprtim srcem

Sodelavci Slovenske in Škofijskih karitas smo bili povabljeni v Bruselj, kjer smo obiskali Evropski parlament, Slovenski pastoralni center in Cari-

skupno bogoslužje. V Evropskem parlamentu je Klemen Žumer, svetovalec Evropske ljudske stranke, predstavil zgodovino in delovanje Evropske unije.

torjev, ki so sodelovali v 19. mednarodni likovni koloniji Umetniki za karitas. Poleg sodelavcev Karitas in umetnikov je bilo prisotnih tudi veliko Slovencev, ki živijo in delajo v Bruslju. V pozdravnem nagovoru je veleposlanik dr. Rado Genorio, stalni predstavnik RS pri EU, izrazil veselje nad razstavo v njihovih prostorih, kjer se dnevno srečujejo številne skupine, ki obiščejo Bruselj. O razvoju Karitas v Sloveniji je spregovoril generalni tajnik Slovenske karitas Imre Jerbec, o geslu razstave *Pridite in pogledite* pa ravnatelj Škofijske karitas Ko-

per in predsednik Komisije za karitativno dejavnost Matej Kobal. Projekt Umetniki za karitas sem, s karitativnega vidika, predstavila Jožica Ličen in povedala, da je v dosedanjih katalogih Umetniki za karitas zapisanih 1286 imen avtorjev, ki so sporočilo o umetnosti in dobrotah v slovenskem prostoru ponesli prav na vse celine našega planeta, ter, da

O vlogi evropskih poslancev in načinu dela je spregovoril Lojze Peterle, ki je tudi odgovarjal na zastavljena vprašanja. Sledil je še obisk Caritas Europa in odhod na Stalno predstavništvo RS pri EU na odprtje prodajne razstave Umetniki za karitas.

V lepih galerijskih prostorih predstavništva je razstavljenih 50 likovnih del od 39 različnih av-

torjev. Glavni cilj potovanja pa je bilo odprtje prodajne razstave likovnih del, ki so nastala v 19. mednarodni likovni koloniji Umetniki za karitas. V ta namen je v nedeljo, 29. septembra, v Bruselj šel poln avtobus umetnikov – avtorjev razstavljenih del in sodelavcev Karitas. O umetnikih vedno pravimo, da združujejo lepo in dobro, zato je tokratno druženje obogatilo tako umetnike kot tudi sodelavce Karitas.

V ponedeljek smo si pod vodstvom Andreja Černigoja, asistenta gospoda Peterleta, najprej ogledali nekatere znamenitosti Bruslja in obiskali Slovenski pastoralni center, kjer nas je gostoljubno sprejel župnik Zvone Štrubelj in kjer smo imeli tudi

je v vseh kolonijah nastalo 1980 likovnih del, od katerih jih 1250 že krasi stanovanja ali poslovne prostore kupcev, ostala so postavljena na stalnih razstavah ali potujejo. Umetnostna zgodovina in likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn je projekt predstavila z umetniškega vidika, ki se je trdno zasidral v slovenskem in svetovnem likovnem prostoru, saj so v njej sodelovali tudi profesorji različnih likovnih akademij, Prešernovi nagradenci ali drugače uveljavljeni slikarji in kiparji. Razstavo je odprl evropski poslanec Lojze Peterle, ki je med drugim rekel: "Hvala, ker ste prišli v srce Evrope z odprtim srcem, da pomagate ljudem v stiski". Med drugim je tudi opozoril, da je za stanje revščine v neki deželi odgovorna tudi politika, in se zavzel za odgovorno vladanje ter se pošalil, da ima Karitas veliko dela takrat, ko slabo dela politika.

Večer je obogatil povezovalac programa in strokovni sodelavec projekta Umetniki za karitas Jože Bartolj, ki je predvsem poudaril drugačnost projekta Umetniki za karitas, saj Karitas s kolonijo ne ustvarja lastne zbirke umetnin, ampak s pomočjo sodelujočih umetnikov širi med ljudi kulturo lepote in dobrote. Prisotne sta navdušili tudi glasbeni umetnici sopranistka Pia Brodnik in citrarka Damijana Praprotnik. Ob koncu programa je bila video projekcija nastajanja likovnih del na Sinjem Vrh nad Ajdovščino. Prisotni so nazdravili s protokolarnim vinom občine Ajdovščina, kulinarica gostitelja večera pa sta bila Irma in Hieronim Vidmar s Sinjega Vrha, kjer se, od samega začetka leta 1995, dogaja likovna kolonija Umetniki za karitas.

Razstava Umetniki za karitas bo v Bruslju do konca oktobra in že prvi večer so nekatere slike dobile nove lastnike, sklad Materinski dom Karitas pa nove darovalce.

Jožica Ličen, voditeljica projekta Umetniki za karitas

Razmišljanje O islamu pred našimi vrati

V soboto, 14. septembra 2013, je islamska skupnost v Sloveniji doživela dolgo pričakovani dan, ko so na Kurilniški ulici v Ljubljani položili temeljni kamen za njihovo novo versko-kulturno središče. Prisotni so bili predstavniki slovenskih verskih skupnosti, številni slovenski politiki in drugi gostje, med njimi tudi minister iz Katarja, katere država zagotavlja večino denarnih sredstev. Mimogrede: Katar je ena od islamskih držav, ki je denarno podprla gradnjo velike večine džamij po Bosni in Hercegovini ... Ne le nadomestnih – porušenih, ampak tudi čisto na novo zgrajenih. Tudi pri nas v Trzinu so muslimani pred kratkim dobili primeren prostor, v katerem se zbirajo vsaj k molitvi, in kot kaže, bo ta sčasoma postal tudi islamski versko-kulturni center. Muslimani imajo popolno pravico do molilnice ali mošeje. Tega jim nihče ne oporeka, nasprotno, za to smo celo veseli in prav skozni različno obliko molitve lahko pripravimo tudi skupna verska srečanja ne glede na veroizpoved, ki ji kdo pripada. Ker pa je za center v imenu poleg verskega tudi izraz kulturni, pa se zaradi tega vzbujajo pomisleki. V teh centrih ni nič narobe, če poteka versko-vzgojni pouk. Če pa se iz tega versko-vzgojnega pouka vzgajajo osebe za islamski fundamentalizem, pa se upravičeno postavi vprašanje, kaj dejansko Evropa muslimanom v Evropi dovoljuje. Prav tako postaja sporno, če se v takšnem islamističnem centru pojavijo njihove trgovine in celo banke, kar se po Evropi že dogaja. Tu pa se pojavijo neljubi problemi: tako je postala džamija tudi izvor islamske ali turške ali arabske... kulture. To pa ne služi več inkulturaciji muslimanov v okolje, kjer živijo. Z vsem tem se tako muslimani vedno bolj zapirajo v svoj svet in živijo življenje, kot so ga živeli pred prihodom v Evropo. S tem pa nastajajo nove pregrade med evropsko in njihovo kultu-

ro, pa ne samo v vedenju, pač pa tudi v miselnosti in bodo vedno bolj nestrpnost zahtevni pri uveljavljanju svojih navad in pravic, še zlasti verskih. Vse to pa vodi v islamski fundamentalizem. Evropejcem bo to velika ovira za stik z njimi na delovnem mestu, po šolah in nasploh, njim pa bo ta vzgoja zavirala pot do evropske kulture in evropske omike, s katero bi se morali soočiti, če bodo hoteli živeti tu. Tako se ponovno odpirajo novi problemi s starimi temami, ki jih je s takšno vzgojo in seveda tudi s takšnim načinom življenja nemogoče rešiti. Namesto da bi prihajalo sožitje, bo prišlo razhajanje in s tem tudi versko sovraštvo. Vse to se po Evropi že opaža. Poglejmo evropska velemesta, kjer so muslimani v večini. Tu je veliko muslimanske mladine, ki ne dela in živi v nekem brezskrbnem brezdelju. Po svoje to v njih sproža neizpolnjenost in nezadovoljstvo, kar se nato sprošča v vandalizmu – vse polomijo, kar dobijo na ulici. "Nabiti" so z muslimani na štrajke in množično organizirajo poulične neredne. Tovrstne probleme imamo tudi pred našimi vrati!

(Še to: Kakor vemo, obstajata dva izraza za muslimansko svetišče: mošeja in džamija. V obeh se muslimani zbirajo k molitvi, vendar ali lahko postavimo popoln enačaj med njima? Pri nas se nikoli ni govorilo o postavitvi mošeje, ampak vedno le džamije. Razlika med tema dvema izrazoma je razložil turški vođa skupini turistov v eni od njihovih džamij: džamija je **versko-politični center**, mošeja (te so manjše, manj pozornost vzbujajoče zgradbe) pa ne, tam se zbirajo samo k molitvi. V džamiji pa se poleg molitve pretresajo vsa pomembna politična vprašanja muslimanov in iz tega sledeče odločitve. In če to pove muslimanski vođa, bo že držalo, nemuslimanom pa lahko daje misliti ...)

Ambrož Kodelja

Miselna in življenjska podlaga velikega dela (5)

Zapuščina svetega Cirila in Metoda in poslanstvo slovanskih narodov

Specifične lastnosti slovanske kulture in duhovnosti

Sveta brata sta se močno zavedala pomena pisane besede in knjig, zato sta tudi najprej poskrbela za slovanski črkopis in prevode liturgičnih ter svetopisemskih tekstov. Tu je slo za razliko med Slovani in nekaterimi drugimi narodi, ki so imeli svoje knjige in močno razvito kulturo. Tam je bilo treba kulturo obogatiti s krščanstvom. V bistvu se je zgodila zmaga malih in preprostih nad kulturno in državno prepotenco poganov. V slovanskih deželah pa se je krščanstvo predstavilo kot nosilec kulture, literature, zakonov, civilizacije. Tako je bil ta novi svet, z novimi

obzorji preveden v knjige narodnega jezika Slovanov. (T. Špidlík, *I grandi mistici russi*, Citta' Nuova, Rim, 1977, 185) Knjige so prinesle veliko obogatitev, ljudi so vabile h kesanju in spreobrnjenju, iz njihovih misli so se ljudje učili modrosti, vere in morale.

V slovanski kulturi in misli je močno prisotna **mistika življenja**. Zato so tudi krst in pokristjanjevanje doumeli kot poglobitev in odkrivanje življenja. Ruski krščanski mislec in znanstvenik Pavel Florenski je odkril ta princip pri vprašanju resnice. Primerjal je besede, ki jih imajo različni narodi za resnico. Zlasti je poudaril razliko med grškim poj-

mom *alétheia*, kar pomeni odkrivati, kar je prisotno v našem umu. Zato evropskega človeka skrivnost ne zanima toliko, ampak to, kar je odkrito, prikaz, skrivnost pa pripada mitu in zbeži mimo resnice. Slovanska beseda za resnico je *istina* in ima isti koren kot latinska beseda *est*. Resnično je to, kar obstaja, kar je. Slovanski pojem je torej eksistencialen. Podobno je v sanskritu beseda *asmi*, ki pomeni dihati, torej živeti. (P. Florenskij, *Colonna e il fondamento della verita'*, Milano 1974, 55) Slovani so vedno čutili in sprejemali **resnico kot tisto, kar je**, kar živi. Resnica je življenje. V tem smislu piše Solovjov, da je filozofija kot ab-

straktno vedenje končala svoj razvoj in pripada preteklosti. Ta svoj pogled je branil ne le pred spekulativno tendenco v filozofiji, ampak tudi pred empirično tendenco, ki je našla svoj zadnji in popolni izraz v pozitivizmu. (V. Solov'ev, *La crise de la philosophie occidentale*, Paris 1947, 161.) V tem delu je Solovjov odkrival sekularistične tendence, ki želijo prevesti duhovni pogled v suhe razumske pojme, ali, kar je še hujše, da študirajo religiozno izkušnjo samo z znanstvenimi metodami in s pozitivističnimi kriteriji. Rezultat tega je lahko samo mrtvi pojem pa ne more biti religiozna, ker je Bog bistveno živeči. Florenski pravi, da je resnica živa in osebna, iskati re-

snico pomeni stopiti v dialog z nekom, z osebo, pomeni jezik. (P. Florenskij, *Colonna e il fondamento della verita'*, 53) Špidlík govori tudi o slovanskem

vitalizmu, da so ti narodi vedno dajali prednost življenju pred filozofsko abstrakcijo. Bolj so odprti za različnosti življenjskih oblik in njihovih sprememb, vse

je v nenehnem spreminjanju, v katerem živi in hitro umre, da pade v mater vlažno zemljo. (T. Špidlík, *"Fra cultura slava e tradizione latina. Orientamenti culturali per una sintesi educativa"*, v: isti, *Miscellanea I. Alle fonti dell'Europa*, Lipa, Rim, 2004, 48) Tako nosi slovanska zavest po eni strani navdušenje za življenje, po drugi strani pa ima pečat trpljenja z blagom večnega življenja. (T. Špidlík, *I grandi mistici russi*, 333)

/dalje
Primož Krečič

Papež Francišek prvič v Assisiju

Biti kristjan pomeni biti v življenjskem odnosu z Jezusom kot osebo

Romanje v Assisi na praznik sv. Frančiška, 4. oktobra, je bilo "velik dar", je dejal sveti oče v nedeljo, 6. t. m., po molitvi Angelovega češčenja. Prvi papež z imenom Francišek je prvič položil nogo v domovino svetnika, čigar ime nosi, da bi se poklonil njemu, ki je pravi simbol "uboge Cerkve v

Cerkev mora danes odvreči nevarnost posvetnosti; ta nas namreč vodi v nečimrnost, oblastnost in ošabnost. "In to je malik, ni Bog. In malikovalstvo je največji greh". Duh posvetnosti je nasproten duhu blagov, Jezusovemu duhu. Jezus sam je rekel: "Ali služiš Bogu ali denarju". In denar predstavlja vse to,

istrski predsednik Enrico Letta. Tik pred obredom se je Bergoglio z rumeno-belimi šopkom v roki spustil v kriptu in se nekaj trenutkov ustavil pred grobom velikega svetnika v tihi molitvi. V homiliji je papež postavil različne vidike pričevanja sv. Frančiška. Med drugim je dejal, da biti kristjani pomeni

Popoldne je papež na kratko zmolil v celici sv. Frančiška v samotišču Carceri ob vznožju gore Subasio, nato se je v katedrali sv. Rufina (kjer sta bila krščena sveta Frančišek in Klara) začelo srečanje z duhovniki, posvečenimi osebami in člani pastoralnih svetov. Spregovoril jim je o nekaterih vidikih življenja škofijske skupnosti: o poslušanju Božje besede, ki prenavlja naše skupnosti, o skupni hoji, ko se člani skupnosti pogovarjajo, se spoznavajo in rastejo, o oznanjanju vse do periferij, o oseb in stvarnosti, ki so potisnjeni na rob in prezirani. "Ne bojte se izstopiti in stopiti naproti tem osebami, tem razmeram. Ne pustite se zaustaviti s predsodki, navadami, mentalno ali pastoralno togostjo, s frazo 'vedno se je delalo tako'". Ob izhodu je zbrana množica zapela papežu ob njegovem gođu.

Popoldne je sveti oče v baziliki sv. Klare pokleknil pred grobom velike svetnice, nato pa se je v zelo sproščenem vzdušju - v prisotnosti osmih izbranih kardinalov-svetovalcev, ki so ga spremljali na romanju - srečal s klarisami. Zahvalil se jim je za molitev za Cerkev in spregovoril o tem, da sestra v klavzuri ni izolirana v svojem asketskem in spokornem življenju, saj je središče njenega življenja Jezus Kristus; zato je poklicana, da iz kontemplacije Jezusa Kristusa črpa človeškost, da razume probleme ljudi, da zna odpustiti, da zna za vsako osebo prositi Gospoda. Znamenje take sestre je globoko notranje veselje. "Razžalosti me, ko srečam sestre, ki niso vesele", jim je dejal. Redovnice je tudi spodbudil, naj si z velikodušnim srcem odpustčajo in se prenašajo, saj življenje v skupnosti ni lahko. Enodnevno romanje je papež Francišek sklenil s srečanjem z okrog 40 tisoč mladimi iz vse Umbrije pri Porciunkuli. Odgovoril jim je na vprašanja o družini in krščanskem zakonu, o prepoznavanju poklicnosti, družbenem udejstvovanju in evangelizaciji. Družina je poklic, je dejal papež in v isti sapi opozoril na "kulturo provizoričnega", ki skupno z individualizmom ogroža osnovno družbeno celico. "Jezus nas ni zveličal provizorično, zveličal nas je dokončno!" / DD

službi ubogim". Obisk je trajal le dvanajst ur, zvrstilo pa se je več kot deset srečanj, ko je papež imel vsebinsko zelo bogate in pomenljive nagovore.

Ko je zgodaj jutraj prišel v Assisi, je najprej obiskal inštitut Serafico, kjer skrbijo za mlade s posebnimi potrebami in slepe. Vsakega od njih je objel in pobožal. "Tu je Jezus, tu so njegove rane", je dejal. Tem ranam moramo prisluhniti in jih prepoznati. Tudi kruhu moramo prisluhniti, kajti Jezus je prisoten in skrit v preprostosti in krotkosti kruha, prav tako kot v teh ranah. Vstali Jezus je rane ponesel v nebesa.

Po krajšem zasebnem postanku v cerkvi sv. Damijana se je papež v prostorih asiške škofije, v dvorani, kjer je sv. Frančišek odvrnil oblačila pred svojim očetom, srečal z ubogimi, ki prejemale pomoč krajevne Karitas. V nagovoru je spregovoril o tem, da bi Cerkev res lahko odvrnila vse, kar je posvetnega. Cerkev, ki naj to naredi, pa smo vsi mi, vsi krščani. Hoditi moramo po poti, ki jo je pokazal Jezus, po poti izpraznjenja. To je edina pot, če želimo biti kristjani. Brez križi in brez Jezusa bi postali le še "kristjani iz slaščičarne", podobni lepim tortam.

kar predstavlja duh posvetnosti. "Jezus je postal služabnik za nas in tu ni prostora za duha sveta". Duh sveta povzroča veliko gorja, je še dejal Francišek ubogim, tem, ki jih je "oropal ta kruti svet"; ta "ne nudi dela, ne pomaga, ni mu mar, da otroci umirajo od lakote, da toliko družin nima kaj jesti, nima dostojanstva, da bi domov prinesli kruh; da mora toliko ljudi bežati iz sužnosti, lakote". Mnoge doleti smrt, je dejal papež in se še enkrat s težkim srcem spomnil tragedije pri Lampedusi: dan prej je namreč morje pokopalo nekaj sto pribežnikov. "To povzroča duh sveta". Zato je naravnost "smešno, če kristjan - duhovnik, redovnica, škof, kardinal, papež - želi iti po poti posvetnosti, ki je drža, ki ubija. Duhovna posvetnost ubija. Ubija dušo! Ubija ljudi! Ubija Cerkev!" Zato naj Gospod podeli vsem kristjanom moč, milost in pogum, da bi odvrtili posvetnost, ki je gobavost današnje družbe. Tudi to srečanje je papež sklenil s prošnjo: "Molite zame, to res potrebujem".

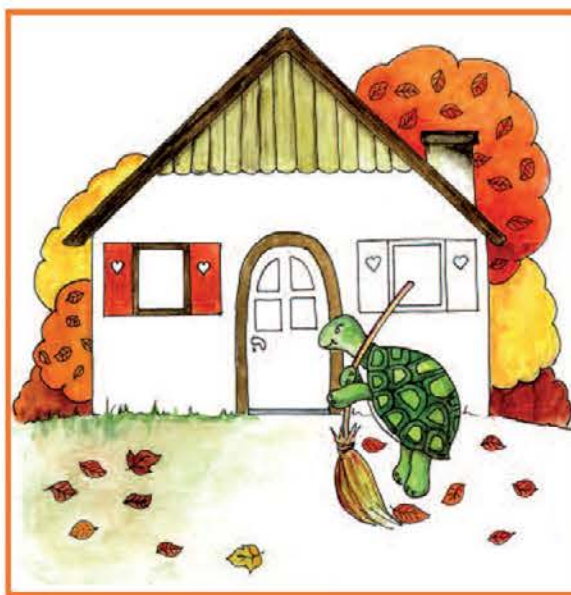
Slovesno sveto mašo je papež ob 11. uri daroval na trgu pred baziliko sv. Frančiška Asiškega; v prvi vrsti je bil prisoten min-

biti v življenjskem odnosu z Jezusom kot osebo. Kot sv. Frančišek moramo tudi mi pustiti, da nas Jezus gleda v trenutku, ko daruje svoje življenje za nas. Njegov pogled nagovarja srce. Križani nam govori o smrti, ki je življenje, ki daje življenje, ker nam govori o ljubezni; ta pa ne umre, ampak premaga zlo in smrt. Kdor sledi Kristusu, prejme resnični mir, tistega, ki nam ga svet ne more dati. Franciškovo mir "ni osladno čustvo", je zatrdil papež in dodal, da takšen sv. Frančišek ne obstaja; prav tako ni neka panteistična harmonija s kozmičnimi energijami. Asiški svetnik nas tudi uči spoštovati vse, kar je Bog ustvaril. Zato spoštujemo vsakega človeka, umolkne naj orožje, začutimo krik tistih, ki jočejo, trpijo in umirajo zaradi nasilja.

Kosilo za papeža skupaj z ubogimi so pripravili v menzi Karitas bazilike S. Maria degli Angeli, kjer sta ga sprejela dva otročiča. Ministrski predsednik Enrico Letta, ki se je udeležil jutranje maše, je kosil skupaj s kardinali in redovnimi brati ter se dolgo zadržal v samostanu; nato se je skupno s predsednikom senata Pietrom Grassom ustavil pred grobom sv. Frančiška.

ja napravila tak vsakodnevni načrt, da bodo zjutraj zbujanje, oblačenje in sploh pot v šolo manj zapleteni. Berta Golob pripoveduje, kako so se ob prazniku sv. Frančiška zbrale vse živali in se začele pričkat, ker so hotele biti pred Bogom, zaradi svojih zaslug, bolj pomembne kot druge, pa so se vendarle strezile in pomirile ter se Stvarniku po tiho zahvalile. Danila Komjanc je prispevala ilustracijo, ponosnega petelina, ki ga bodo otroci pobarvali. Barvice nestrno čaka tudi želva Mici, ki jo je ista risarska roka ilustrirala z metlo v roki, ko pometla odpadlo listje; mali Pastirčkovci prijatelji bodo simpatični želvi tudi pomagali priti domov. Šegavo

pesmico *Zelenjavni ples*, pri katerem je paradižnik rdeči kralj, je spesnil V. T. Arhar, razgibano

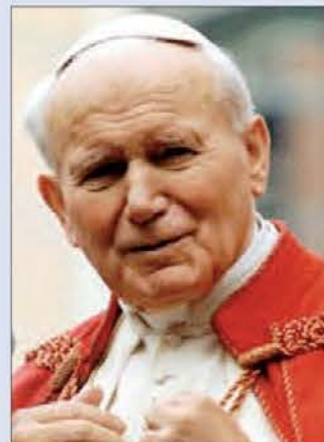

ilustracijo pa ji je pridala Danila Komjanc. Zvedavi Fof v stripu Antonelle Del Bello se je odprav-

Kratke

Janeza Pavla II. in Janeza XXIII. bodo za svetnika razglasili aprila

Nekdanja papeža Janeza Pavla II. in Janeza XXIII. bodo za svetnika razglasili na skupni slovesnosti 27. aprila prihodnje leto, je pred nedavnim sporočil papež Francišek. Kanonizacija pokojnih papežev, ki se uvrščata med najvplivnejše osebnosti

katoliške Cerkve v modernem času, naj bi v Rim privabila več sto tisoč romarjev.

Francišek je zgodovinsko odločitev sporočil na zboru kardinalov, t. i. konzistoriju.

Papež Francišek je razglasitev papeža Janeza Pavla II., ki je bil na čelu Cerkve med letoma 1978 in 2005, za svetnika odobril julija, potem ko je uradno odobril njegov drugi čudež.

Pot do svetništva namreč zahteva dva "potrjena" čudeža, pri čemer je prvi potreben za beatifikacijo. Za blaženega so papeža razglasili že maja 2011.

Pri prvem čudežu gre za ozdravitev francoske nune Marie Simon-Pierre, ki je prebolela Parkinsonovo bolezen, ko je molila za pokojnega Janeza Pavla II. Za njeno ozdravitev ni bilo medicinske razlage.

Drugi čudež naj bi se zgodil 1. maja 2011, ko je bil Janez Pavel II. na trgu svetega Petra razglašen za blaženega, pri čemer naj bi ozdravela ženska iz Kostarike. Za potrditev čudeža mora biti ozdravitev takojšnja, trajna in brez znanstvene razlage.

Papež Janez XXIII., ki je bil na čelu katoliške Cerkve med letoma 1958 in 1963, ima sicer priznan le en čudež, a je papež vseeno potrdil njegovo kanonizacijo. Papež Janez XXIII. je znan po prijaznosti in številni ga primerjajo s sedanjim papežem Franciшком.

Odločitev, da bodo oba pokojna papeža za svetnika razglasili na skupni slovesnosti, si številni razlagajo kot prizadevanje za ohranitev ravnovesja zaradi dejstva, da gre za dve zelo različni osebnosti. Medtem ko naj bi Janez XXIII. spadal v progresivno vejo znotraj Cerkve, Janeza Pavla II. opisujejo kot konservativca.

Klub krščanskih izobražencev / G. Krečič bo predaval o temi Dajem ti svoje srce

Klub krščanskih izobražencev vabi na prvo srečanje v študijskem in pastoralnem letu 2013-14, ki bo pri sv. Marku v Kopru, v

Dr. Primož Krečič

ponedeljek, 14. oktobra 2013. Ob 19. uri bo sveta maša za pokojno Nado Fritz in vse pokojne člane Kluba krščanskih izobražencev. Božji daritvi bo sledilo predavanje dr. Primoža Krečiča Dajem ti svoje srce. Dr. Primož Krečič je profesor dogmatike na Teološki fakulteti. Letos je postal župnik stolne župnije in dekan dekanije Koper. Z gospo Jadranko Vrh

Jermančič sta ustanovila Klub krščanskih izobražencev. V zadnjem času se ukvarja s teologijo nežnosti in teologijo objema. Gospod Krečič je pobudnik posta in pokore za domovino. Dobro pozna vzhodno teologijo. Trinajst let je bil spiritual v ljubljanskem bogoslovju. Napisal je več himen, mnoge med njimi so uglasbene.

il na trgatve in srečal ... Dioniza. Kako si je človek zmeraj želel kot ptice poleteti v nebo, piše Nina

Grudina ob privlačnih ilustracijah Paole Bertolini Grudina. Stric Maks je v lepem septembrskem dnevu peljal svoja radovedna nečaka Tjašo in Pastirčka na primorski Triglav - Snežnik, ki ponuja raznovrstno cvetje in nudi čudovit razgled na bližnje in daljne naravne lepote. Pastirček se je v teh prvih jesenskih dneh zaustavil pri paradižniku, ki je k nam prišel iz daljne Južne Amerike v 15. stoletju, a sedaj ga imamo vsi radi, saj je tudi pri nas zelo pri-

ljubljena jed, še posebno poleti seveda, saj ima veliko zdravilnih lastnosti. Kdor ima rad češpljeve

Druga številka otroške revije Pastirček

Jesenski čas in njegovi sadovi za dušo in telo

Oktobrska številka Pastirčka je zavrta v jesenske sadove, pa tudi v pomembne dni, ki nas vabijo k molitvi in prizadevanju za boljši svet "tu doma in v misijskih deželah", kot pravi urednik otroške revije Marijan Markežič v mesečni beležki. Dne 20. oktobra namreč obhajamo misijonsko nedeljo, 1. 10. je godovala sv. Terezija Deteta Jezusa, zavetnica misijonov, 4. 10. sv. Frančišek Asiški, ki je ljubil vse stvarstvo, 7. oktobra je bil praznik Rožnovenske Matere Božje, ki vabi k molitvi rožnega venca, "ki je sestavljen iz posebnih jagod: biserov srca", kot lepo razlaga Berta Golob v zapisu iz česa je rožni venec. Njena je tudi pesem *Blagoslovljeno*, ki

ob ilustraciji Marjana Mančka nagovarja bralca, naj daruje lačnim po svetu, da bodo tudi oni imeli "kruha za čez dolgo zimo". Na misijonske vsebine je vezana tudi dopolnjevanje *Mihca in Afrika*. V tokratni rubriki *Spoznavajmo Sveto pismo* je v središču pozornosti sv. Janez Krstnik. Mladim pevcom je namenjena pesmica Dominika Krta V jutranji zarji, ki pravi, naj pohiti-mo k daritvi se priporočat Bogu in Mariji. Ljubitelji pravljicnih zgodb se bodo razveselili pravljice Marize Perat *Prepirljivi škrtat*; protagonist je škrtat Dolgobrad, ki je znal pokazati svoje dobro srce. Kot vsi učenci se je v šolske klopi vrnila tudi Dojenčica in si v pripovedi Barbare Rust-

ilustracijo pa ji je pridala Danila Komjanc. Zvedavi Fof v stripu Antonelle Del Bello se je odprav-

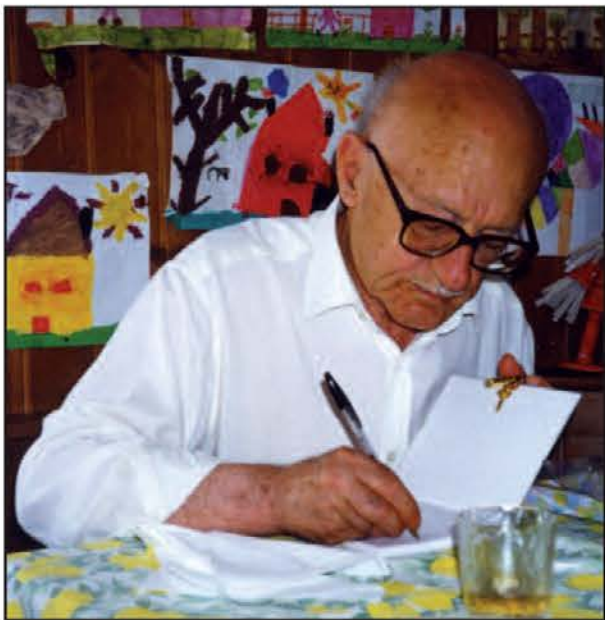
V spomin na profesorja, z vsem srcem predanega šoli

Za vedno nas je zapustil prof. Albin Sirk

V ranem jutru, v četrtek, 3. oktobra 2013, se je od tega sveta, na katerem mu ni bilo ravno z rožicami postlano, za zmeraj poslovil prof. Albin Sirk. Čeprav ga že nekaj let nismo več srečevali na naših prireditvah, ne po mestnih ulicah, po katerih je vselej stopal vzravnano kot kak mladenič, in čeprav smo vedeli, da ga je bolezen prisilila ostajati doma, nas je vest o njegovi smrti presenetila in užalostila. S profesorjem Sirkom odhajal v večnost namreč tudi del pomembne zgodovine našega šolstva, ki se je s takimi pokončnimi in poklicu popolnoma predanimi šolniki, kot je bil prav prof. Sirk, ponovno razcvetelo po vojni vihrji, ki je prizadela vsem mnogo gorja, seveda tudi njemu.

Prof. Sirk se je rodil 15. decembra 1919 v Kojškem – letos bi dopolnil 94 let – v kmečki družini, očetu Ivanu in materi Petri Kumar. Ko mu je bilo šele deset let, mu je umrl oče; zato in še zaradi drugih okoliščin je družina zašla v težave. Kot lahko izvemo iz Primorskega slovenskega biografskega leksikona, je bil po

posredovanju maminega strica duhovnika Ludvika Kumarja sprejet v slovensko sirotišče v Gorici. Peti razred osnovne šole je obiskoval v ul. Cappella. Sedem let je bil v malem semenišču, nato v velikem štiri let-

ta, dokler ni l. 1941 iz njega izstopil. Nekaj mesecev je služboval na Kojškem, nato je na skrivaj odšel v Ljubljano in se tam vpisal na medicinsko fakulteto. Ko se je februarja l. 1942 vrnil domov, je moral v vojsko. Ker je zbolel za malarijo, se je vrnil na dopust in več kot eno leto opravljal pisarniške posle na Okraju za Brda (Kojško). Od januarja 1947 je poučeval na goriški strokovni

šoli, nato je bil v l. 1947/48 suplent na nižji gimnaziji, kjer je poučeval slovenščino, latinščino, zgodovino in zemljepis. Okusil je tudi grenko izkušnjo jugoslovanskega zavora v Ajdovščini in Ljubljani, in sicer od decembra 1947 do februarja 1949. L. 1957 je na tržaški univerzi doktoriral iz prava in bil od l. 1970 redni profesor nemškega jezika in slovstva na slovenskih višjih srednjih šolah, na gimnaziji, liceju in učiteljski. Od šolskega leta 1974/75 do upokojitve l. 1985 je bil ravnatelj, najprej na državnem strokovnem zavodu za trgovino Ivan Cankar, nato na učiteljski Simon Gregorčič, zadnji dve leti pa stalni ravnatelj na državnem

strokovnem zavodu za trgovino Ivan Cankar. Ko so l. 1950 ustanovili Sindikat slovenske šole, je takoj stopil v odbor in v njem sodeloval tri desetletja, tudi kot predsednik. Vse svoje strokovne in življenjske moči je namenil šolstvu. Nedvomno smo lahko tudi njemu hvaležni, da imamo v Gorici Državni strokovni zavod za trgovino Ivan Cankar, Tehnični trgovski zavod Žiga Zois in Tehnični industrijski zavod Jurij Vega, ki se je v samostojno šolo razvil iz slovenske sekcije na italijanskem državnem tehničnem industrijskem zavodu (ITI) Galileo Galilei. V letih 1978-80 je bil prof. Sirk eden izmed slovenskih članov komisije Casandro v Rimu. Nič koliko utrudljivih poti v Rim je opravil za preučevanje problematike slovenskega šolstva v Italiji in bil pri tem zelo spretan zagovornik naših pravic pri italijanskih oblasteh. Svoje življenjske izkušnje je kleno opisal v knjigi *Življenje na nitki* – s podnaslovom *Prigode trdoživega Brica po prvi in drugi svetovni vojni*, ki je izšla pri založbi Goriška Mohorjeva družba v sodelovanju s Skladom Dorče Sardoč l. 2003 in katere že sam naslov pove, da mu ni bilo lahko v življenju. V njej o svojem šolskem delovanju pravi tudi: "Spominjam se, kako smo šolniki obiskovali družine in jih vabili, naj vpišejo otroke v slovenske šole. Celo v Benečijo smo šli". Sam je bil zelo zavzet za to, da bi

bil sedež slovenskega šolskega centra v Gorici v nekdanjem malem semenišču, kamor so se nekatere naše šole bile prisiljene izseliti po potresu l. 1976. Prof. Sirk je bil tudi član komisije za toponomastiko, upravnega sveta SDAG in konzulte za slovenska vprašanja na goriški občini. Na 67. rednem občnem zboru Katoliškega tiskovnega društva, dne 30. aprila l. 1991, je bil izvoljen za tajnika v upravni odbor tega društva, kot je zabeleženo v zborniku KTD 1908-2008, ki ga je l. 2008 izdalo Katoliško tiskovno društvo. Kot sodelovnik je sodeloval pri marsikateri pripravi skript in izvestij. Prof. Sirk se je l. 1954 poročil z Marto Komavec iz Solkana; v zakonu so se jima rodili štiri otroci, Ileana, Nataša, Ivan in Andrej, katerim je kot skrbni, ljubeči oče omogočil študij na univerzi. Nataša in Ivan sta sledila njegovim stopinjam in postala profesorja na naših slovenskih šolah, Ileana je bila pravica, Andrej pa se je usmeril v inženirstvo. V življenju je prof. Sirk okusil mnogo bridkega, tudi smrt dveh svojih otrok. Kljub vsej tej žalosti je ohranjal neki zdrav optimizem in vero v moč življenja, o smrti pa je menil, naj zanj pride iznenada. Božja roka je tej želji nekako ustregla, saj je svoja častitljiva leta preživel doma v ljubečem krogu svojih dragih in bolnišnico okusil le za kako urico, preden se je dokončno poslovil od najdražjih in vseh, ki ga bomo v srcu ohranili kot čudovitega profesorja. Znal je namreč jasno in razumljivo razlagati še tako zapleteno snov, tako da si moral vzljubiti predmet, ki ga je poučeval, tudi trdi nemški jezik. Čeprav je v razredu zahteval pozornost in disciplino, so bile njegove ure izredno lepe in prijetne, saj jih je večkrat začel z njemu lastno duhovitostjo. Njegovim nekdanjim dijakom nam bo v spominu ostal kot do vseh pozoren, pošten in pravičen profesor ter seveda ravnatelj, ki je svoje delo opravljal vestno, s strokovno zavzetostjo, a tudi z velikodušnostjo in zavednostjo, da svoje delo opravlja tudi in predvsem za narodov blagor v najbolj zlahtnem pomenu teh besed. Pogreb profesorja Albina Sirka je bil v ponedeljek, 7. oktobra 2013, zjutraj v župnijski cerkvi sv. Andreja apostola v Štandrežu, kjer je stanoval od l. 1971. Pogrebno mašo, ki se je udeležilo veliko naših šolnikov in nekdanjih dijakov, je vodil dekan Karel Bolčina ob somaševanju msgr. Oskarja Simčiča, Ambroža Kodelje, Jožeta Markuže, Marijana Markežiča in Alessia Stasija. G. Bolčina je v homiliji poudaril, da je prof. Sirk od Boga prejete darove velikodušno uporabil na področju lastnega izobraževanja, v družinski skupnosti, ki jo je ustvaril z ženo Marto in v kateri je prebil gotovo najlepši del svojega življenja, pa tudi v širši skupnos-

ti kot profesor, poznavalec kulturnopolitičnega prostora in kot sodelavec, prijatelj, kot človek, ki je bil vedno med ljudmi. "Vse darove, ki so mu bili položeni v zibelko, je skušal ne samo ohranjati, ampak tudi bogatiti, zato ga Bog gotovo dobrosrčno sprejema v svoje kraljestvo". Na koro so masno daritev spremljali pevci štandreškega cerkvenega zbora ob orgelski spremljavi Silvana Zavadlava. Na štandreškem pokopališču, ob odprtem grobu, v katerem čaka vstajenja ob dragem, prerano umrlem sinu Ivanu, mu je besede slovesa in zahvale izrekel prof. Joško Prinčič, njegov nekdanji dijak, nato stanovski kolega in sodelovnik v Sindikatu slovenske šole. Na kratko je orisal Sirkovo profesorsko in ravnateljsko pot in dejal tudi: "Za vse nas, ki smo kot dijaki sledili vašim predavanjem, ki smo se kot profesorji navdihovali pri vaših jasnih in odločnih smernicah za poučevanje, bili ob vaši rami v sindikalnih zahtevah za dostojanstvo našega slovenskega šolstva ali ki smo Vas poznali le izven šolskega ambien- ta, ste bili odlični pedagog (...). Vaše besede so vedno imele svojo težo. (...) Bili ste pokončni, in

to ste zahtevali tudi od nas dijakov in profesorjev, učili ste z dejanji in z besedami. Predavali ste z nalezljivim entuziazmom in bili spoštljivi do težav slehernega dijaka. Kot ravnatelj ste znali pravilno oceniti, svetovati in nadgraditi profesorjevo pedagoško delo. Včasih ste bili neizprosni sogovorniki, ki pa ni poznal zamer in užaljenosti. Zvest in pripadnost slovenskemu človeku, ki zna z lastnimi močmi kljubovati težavam in krivicam, ste vedno jasno in odločno izražali in udeleževali v vseh oblikah svojega osebnega, poslovnega in javnega življenja. Spomnili se Vas bomo kot človeka z izjemno karizmatično osebnostjo, s širokim srcem, in kot velikega demokrata. Ljudi niste delili po odraslosti ali socialnem statusu, za vse ste našli primerno besedo". Bog naj bo prof. Sirkovo dobrotljiv plačnik za vse dobro, ki ga je opravil v svojem dolgem življenju za rast in uveljavitev slovenskega šolstva na Goriškem. Gospe Marti, hčeri Nataši, sinu Andreju, vnukom in ostalim sorodnikom izrekamo iskreno sožalje vsi na Novem glasu.

Iva Koršič

Obvestila

Združenje Krajevna skupnost Pevma-Štmaver-Oslavje

prireja laboratorij muzikoterapije "Skupaj v krogu". Informativno srečanje bo v četrtek, 17. oktobra, ob 20.30 v športno-kulturnem središču v Pevmji. Gre za skupinsko muzikoterapijo, ki uporablja zvok, glasbo, telo in glas za spodbujanje dobrega psihofizičnega počutja. Laboratorij je namenjen odraslim.

Klekljarski odsek društva Jadro je začel novo letno dejavnost ob torkih popoldne na sedežu društva. Vpisovanje in informacije na tel. 0481776123.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 9. novembra, običajno martinovanje v gostišču pri Šterku na Ajševici v Novi Gorici. Prijave vpisujejo po tel. 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 884156 (Andrej F.), 3471042156 (Rozina F.).

Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica razpisuje ob 40. obletnici ustanovitve skladateljski natečaj za slovensko peto mašo. Vpis na natečaj je brezplačen. Info o pravilniku in prijave: corili01@gorica191.it ali na telefonski številki 0481 31817 v jutranjih urah.

Poštena gospa nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij na tel. št.: 003865 2386744.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. 00386 30 325 558)

Nudim pomoč pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. 00386 40606915.

Po potrebi čistim in likam. Sem poštna in natančna. Tel. 00386 70777512.

Iščem delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. 0038631449311.

Kadarkoli potrebujete varstvo za otroka ali starejšo osebo pokličite na 0038641256240.

Zahvala

Ob izgubi našega **Albina (Bineta) Sirka** iskrena hvala vsem, zlasti dekanu Karlu Bolčini za lep obred, vsem somaševalcem, štandreškemu cerkvenemu

zboru za ubrano petje, profesorju Jošku Prinčiču za globoke in občutene besede ob grobu, vsem nekdanjim in sedanjim šolnikom in vsem tistim, ki ste na katerikoli način osvetlili njegov lik. Vsi svojci

Darovi

Za misijonarja Pedra Opeko: v spomin na brata duhovnika Viljema Žerjala daruje Danila 100 evrov.

Cestitke

V soboto, 5. oktobra 2013, sta v Štandrežu praznovala zlato poroko **Ada in Luciano**. Božjega blagoslova, zdravja in miru jima želijo otroci Marko, Robert in Anita, snaha Maja, vnuki Nikol, Francesco in Kevin ter vsi sorodniki in prijatelji.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 11.10.2013 do 17.10.2013)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored: **Petek, 11. oktobra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2. **Nedelja, 13. oktobra** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju. **Ponedeljek, 14. oktobra** (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zanimivosti iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Naši zbori pojo - Obvestila. **Torek, 15. oktobra** (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem. **Sreda, 16. oktobra** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Na krilih belega goloba - Izbor melodij. **Četrtek, 17. oktobra** (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila.

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

PROGRAM PREDSTAV:

- Nedelja, 20.10.2013, ob 17. uri
KD Kontrada – Kanal
Niccolo' Machiavelli
MANDRAGOLA
Režija: Blaž Valič

- Nedelja, 3.11.2013, ob 17. uri
KUD Polzela
Franč Saleški Finžgar
RAZVALINA ŽIVLJENJA
Režija: Matjaž Jeršič

- Nedelja, 17.11.2013, ob 17. uri
DPS Svoboda - Loška Dolina
John Chapman - Ray Cooney
NE ZDAJ, SRČEK...
Režija: Borut Zakovšek

- Nedelja, 8.12.2013, ob 18. uri
KUD Svoboda – Zalog
Pavel Lužan
LAHKOKRILEC
Režija: Jože Valentič

- Sobota, 25.1.2014, ob 20. uri
Premiera

- Nedelja, 26.1.2014, ob 17. uri
Abonmajska predstava
PD Štandrež - dramski odsek
Max Real - Peter Militarov
TRUJE VAŠKI SVETNIKI
Režija: Jože Hrovat

Vse predstave bodo v župnijski dvorani
Anton Gregorčič v Štandrežu

Prodaja abonmajev, vstopnic in rezervacija sedeža: pri blagajni
6. in 13. oktobra, od 11. do 12. ure in eno uro pred predstavo

Informacije: Božidar Tabaj 0481 20678

Abonma 5 predstav 30,00 evrov, znižano 25,00 evrov*;

posamezne predstave 7,50 evrov, znižano 6,00 evrov*

*študenti, osebe starejše od 70 let, društvene in družinske skupine

Vabljeni!

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Kulturni center Lojze Bratuž

Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

Gostja večera bo
MIRA CENCIČ

Publicistka in raziskovalka, docentka za didaktiko, avtorica monografije o Tigru, goriški sredini, Črnih bratih, beneških čedermacih, svoje zadnje delo je posvetila Tomaju

Četrtek, 17. oktobra 2013, ob 20. uri
KC Lojze Bratuž - Gorica

Zadruga Kulturni dom Prosek Kontovel

Odpri so Pahorjevo knjižnico

“V svojem življenju sem bil skozi vagabund. Taka usoda je posledično doletela tudi moje knjige. Vse do danes...”

S temi besedami je Boris Pahor nagovoril množico domačinov, ki so v nedeljo, 6. oktobra, v proseškem Kulturnem domu delili s pisateljem veselje, saj je njegova knjižnica končno dobila dom. Tega so pristojni Zadruga Kulturni dom Prosek Kontovel uredili v zgornjih prostorih prenovljenega poslopja na osrednji proseški 'prometnici'. "Glede na količino knjig sem računal, da bi morala soba meriti vsaj 8 metrov v dolžino. Ta prostor docela odgovarja naši potrebi", je dejal pisatelj, letošnji stoletnik, ko si je pred rezom traku ogledal lično in veliko sobo. Na steni so bile po vsej dolžini položene police, polne Pahorjevih knjig: zaslediti je bilo besedila v slovenskem, italijanskem in francoskem jeziku. V sobo so prinesli tudi pisateljevo pisalno mizo, nanjo položili nekaj nagrad in umetniških del, ki jih je pisatelj v preteklosti prejel v dar. Na stenah so visele fotografije iz pisateljevega osebnega arhiva, slike, ki so mu jih poklonili prijatelji-likovniki (Hlavaty je na svoji sliki zapisal Pahorju posvetilo) in nekatera prestižnejša priznanja (na primer priznanje, s katerim so Pahorju v Franciji podelili Legion d'Honneur). Gre skratka za pravi muzej, v katerem bo zainteresent lahko listal po vseh številkah revije Zaliv, ki jo je Pahor dolga leta urejeval, segal med drugim po pisateljevih delih v izvirniku in v številnih prevodih ter po Pahorjevi korespondenci; na voljo bo obiskovalec imel tudi zvočne in video zapise, ki jih je Pahor posnel za radijske in televizijske postaje. Ves knjižni fond, ki šteje okrog 6000 enot, so po jeziku in vsebi-

ni del začasno uredile domačinke. Med njimi je knjižničarka Ksenja Majovski izrazila željo, da bi knjižni material vstavili v seznam CO-BISS. Knjižnica bo naprej ponujala konzultacijo Pahorjevih knjig, v prihodnje pa bo mogoča tudi izposoja na dom. "Sprašujete me, na katero knjigo sem najbolj navezan? Nedvomno na študijo Lava Čermelja, ki je leta 1936 v angleščini seznanjal evropsko javnost o tem, kaj je fašizem delal v naših krajih", nam je povedal Pahor, preden je ob prisotnosti svojcev, predsednika pokrajinskega sveta Maurizia Vidalija, deželnega svetnika in domačina Stefana Ukmarja, predsednika Sveta slovenskih organizacij (in prav tako kontovskega domačina) Draga Štoke in pristojnih Zadruga Kulturni dom Prosek Kontovel prerezal trak s slovensko trobojnico. "To je najlepši odgovor tistim, ki so nekoč sežigali naše slovenske knjige in knjižnice. Današnji tretetek naj bo obenem posvečen tudi vsem taboriščnikom, usodo katerih je lepo orisal pesnik Igo Gruden". Pahor je na podvig domačinov zelo ponosen, "sami bodite zadovoljni, saj take knjižnice v podobnih vaseh od Trsta do Pariza ne boste našli", je povedal pisatelj, preden je sedel v prvo vrsto velike dvorane, da bi spremljal kulturni program, ki ga je uvedla gledališka priredba njegove novele Metulj na obešalniku. V krajši postavitvi so ob režijski zamisli Nicole Starec nastopali mladi člani domačega

Foto IG

dramskega društva Jaka Štoka. Spregovoril je nato predsednik Zadruga Kulturni dom Jan Sossi, ki je obnovil priprave in izvedbo projekta Pahorjeve knjižnice. Izpeljava načrta je bila res zahtevna, z doslednim delom in kančkom trme pa je lahko končno prišlo do prazničnega dne. Projekt je finančno podprl Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, svoj doprinos pa so prispevali tudi privatni sponzorji in Proseški Jus. Soba, v kateri se je veliko let zbiral Mladinski krožek Prosek-Kontovel, je bila v izredno slabem stanju, tako da je korenita prenova zadevala zlasti pod, strop pa so izolirali in v prostor namestili še klimatsko napravo. Tako je ves objekt, katerega spodnje prostore so prenovili pred tremi leti, končno urejen in funkcionalen. Prof. Tatjana Rojc je občinstvu predstavila Pahorjevo monografijo *Tako sem živel*, ki je ob

njegovi letošnji stoletnici izšla pri Cankarjevi založbi, sam pisatelj pa je nato stopil na oder in spregovoril o svoji knjižnici. Življenje pisatelja je bilo tesno povezano s knjigami, ki jih je v dolgih desetletjih kopičil in kopičil. Hranil jih je na več krajih, enotne lokacije pa žal niso nikoli doživele. "Velik del moje knjižnice je dolga leta zgledno hranil Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček. Naš deželni svetnik Igor Gabrovec si je veliko prizadeval, da bi mojo knjižnico namestili v Narodnem domu, a žal se ta želja ni izpolnila", je dejal Pahor. Pisatelj živi pod Kontovelom in redno zahaja na Prosek. Nekega dne se je v vaški kavarni pri Jagodi skoraj po naključju porodila misel, da bi njegov knjižni fond namestili v zgornje

prostore proseškega Kulturnega doma. Člani Zadruga so se za to varianto takoj ogreli in pisateljevim knjigam, ki pričajo zlasti o njegovih literarnih, zgodovinskih in socioloških zanimanjih ter dejansko na drugačen način prikazujejo njegovo osebnost, našli primeren in dostojanstven prostor. Tega se veseli tudi sam Pahor, pa čeprav se ne nahaja ravno v mestu: "Smo pa vsekakor v tržaški občini, tako da, kdor nas sili sem na Kras, češ da spadamo tja daleč, stran od mesta, lahko gladko obmolknemo", je pristavil pisatelj, ki je nato še enkrat potrdil ponos, ki ga čuti do svoje slovenske kulture. Ta odnos je docela prišel od izraza v dokumentarcu *Pisatelj onkraj senc*, ki ga je za deželni sedež RAI posnela Tatjana Rojc in so ga bili Prosekarji in Kontovelci deležni v sklepnem delu pomembnega kulturnega večera.

IG

Obvestila

Tržaška knjigarna in založba Mladika vabita v petek, 11. oktobra, na predstavitev knjige Borisa Pahorja. In mimo je šel spomin, ki je izšla pri založbi Mladika v Trstu. Z avtorjem se bo pogovarjala urednica založbe Nadia Roncelli. Srečanje bo ob 17.30 v prostorih Tržaške knjigarne v ulici svetega Frančiška 20. **Društvo Finžgarjev** dom vabi na prvo predavanje iz ciklusa o pozitivnem odnosu do sebe, družine in družbe. Predaval bo znani strokovnjak na področju zakonske in družinske terapije, dr. klinične psihologije in teologije Cristian Gostečnik.

Predavanje bo izjemoma na soboto, 12. oktobra, ob 20.30. **Društvo slovenskih izobražencev** vabi v ponedeljek, 14. oktobra, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu. O kriznih pojavih tako v slovenski Cerkvi kot v širšem slovenskem prostoru bo razmišljal profesor moralne teologije in družbenega nauka Cerkve na Teološki fakulteti v Ljubljani, direktor Zavoda Antona Martina Slomška v Mariboru, prodorni publicist in predavatelj dr. Ivan Štuhec. **Poštena gospa** nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij: 00385 2386744.

Kratke

Procesija v čast Materi Božji v Barkovljah

Od leta 1885 se v Barkovljah vije procesija v čast Materi Božji. Barkovljani počastijo kraljico rožnega venca vsako prvo nedeljo v oktobru.

Tudi letos jim je to uspelo kljub muhastemu vremenu. Ob 8. zjutraj je bila sv. maša. Vodil jo je nadškof Uran, pel je domači zbor pod vodstvom Aleksandre Pertot. Ob okrašenem kipu je stalo veliko belih in pisanih noš. Kip so domačinke okrasile v soboto zjutraj. Delo je vodila "rožnarca" Eva Scheimer. Procesija se je vila ob morju. Pri vodometu so se verniki ustavili, nadškof pa je blagoslovil Barkovlje in Barkovljane. Procesijo je spremljala godba s Proseka. Ob molitvi in zvokih Marijinih pesmi so se prisotni vrnili v cerkev pravočasno pred prvimi dežnimi kapljicami. V domačem društvu je sledilo prijetno druženje ob kavici in domačih dobrotah.

Dr. Ivan Štuhec gost v Trstu

Nova sezona ponedeljkovih večerov Društva slovenskih izobražencev v Trstu je stekla 23. septembra s srečanjem, ki je v sozvočju s 5. Socialnim tednom, ki se je tistega dne začel v matični Sloveniji, nosilo naslov Komu še zaupati v Sloveniji? Vodilna predstavnica Civilne družbe za pravično Slovenijo - novi direktor Zavoda za oživitve civilne družbe dr. Mitja Štular in časnikiar ter zgodovinar Jože Možina - sta analizirala vsestransko krizo v Sloveniji ter z udeleženci razpravljala o njenih razlogih in možnih izhodih. Obnavljata dramatičnega položaja v matični domovini se bo v ponedeljek, 14. oktobra, nadaljevala s še enim uglednim gostom. V Peterlinovi dvorani bo ob 20.30 nastopil profesor moralne teologije in družbenega nauka Cerkve na Teološki fakulteti v Ljubljani in direktor Zavoda Antona Martina Slomška v Mariboru dr. Ivan Štuhec. Ta 59-letni duhovnik mariborske nadškofije je leta 1988 doktoriral na Gregorijani v Rimu, deset let je bil študentski duhovnik v Mariboru, ob ostalih zadolžitvah pa je bil tudi tajnik Plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem. Gre za vidnega predstavnika katoliške misli, globokega predavatelja, učinkovitega govornika in prodornega pisca, ki se problemov v družbi in Cerkvi loteva z izostrenim kritičnim čutom, zato ga k pisanju in nastopom radi vabijo tudi laični tiskani in elektronski mediji v Sloveniji. Ponedeljkov večer bo posvečen kriznim pojavom tako v slovenski Cerkvi kot v širšem slovenskem prostoru.

Dijaki Gimnazije Brežice na obisku deželnega sveta

V četrtek, 3. oktobra, je bila na obisku deželnega sveta Furlanije Julijske krajine skupina približno štiridesetih dijakov Gimnazije Brežice, ki so na medpredmetni ekskurziji v Trstu obiskali palačo na Oberdankovem trgu in se tu seznanili z delovanjem zakonodajne institucije.

Dijake in njihove spremljevalce je sprejel podpredsednik deželnega sveta, sicer svetnik Slovenske skupnosti, Igor Gabrovec, ki jim je podrobno orisal delovanje in pristojnosti deželnega sveta ter vlogo dežele s posebnim statutom v italijanskem političnem sistemu. Gabrovec je brežiškimi dijaki spregovoril tudi o aktualnih problematikah Slovencev v Italiji, pred tem pa podal kulturnozgodovinski pregled naše prisotnosti na obronkih slovenske etnične meje. Beseda je tekla o več stoletnih prizadevanjih naših prednikov za ohranitev slovenske prisotnosti na zahodni meji, s posebnim poudarkom na zgodovinskopolitična dogajanja prve polovice dvajsetega stoletja, ki je za Slovence na tem območju pomenilo pravo bitko za preživetje. "Pa smo še vedno tu, odlično organizirani in, ko je potrebno, tudi bojevito razpoloženi in pripravljeni, da narodno štafetno palico predamo vsaki novi generaciji", je dejal slovenski deželni svetnik Igor Gabrovec, ki je mlade rojake posebej pozval, naj se v naše kraje večkrat vračajo in prav vedno čutijo, da prihajajo tudi na slovenska tla.

Društvo slovenskih izobražencev

Grozota skozi otroške oči

Ko je umrl moj oče - *Quando morì mio padre* je razstava, sestavljena iz 26 dvojezičnih panojev velikega formata, na katerih so spisi in risbe otrok taboriščnikov, starih od sedem do trinajst let. Internirani so bili v koncentracijskih taboriščih na italijanski vzhodni meji med letoma 1942 in 1943. Ko so se po

del znanja, a bile so jim ob strani in jih podpirale. Leta 1944 so partizanske učiteljice, na pobudo šolskega nadzornika Bogomila Gerlanca s Kontovela, predpisale otrokom ustvarjalno risanje in pisanje, s katerim so lahko spregovorili o svojem trpljenju. Mapo z risbami je hranil Arhiv Republike Slovenije, panoje pa je fi-

iji ni hotel nihče spominjati, torej Gonars, Visco, Treviso, Padova, nato v Sloveniji, Avstriji, Srbiji in Hrvaški. Objavo slik, spisov in fotografij sta omogočila Arhiv Republike Slovenije in Muzej novejšje zgodovine Slovenije. O tem, kako je prišlo do risb in zapisov, sta zakonca Metka in Boris Gombač napisala knjigo *Trpljenje otrok v vojni. Sedemdeset let po zaprtju italijanskih taborišč*. Poleg opisa posledice šoka otrok v italijanskih taboriščih vsebuje knjiga tudi daljše intervjuje. Metka Gombač se je zadnje desetletje srečevala z žrtvami druge svetovne vojne in opravila z njimi veliko pogovorov, sama pa je zaposlena na Sektorju za varstvo arhivskega gradiva druge svetovne vojne pri Arhivu Republike Slovenije, o katerem pravi, da ima izredno bogato gradivo. Pred tremi leti so odpri razstavo v Ljubljani, na katero so povabili

Foto Kroma

prestanem strahu, požigu lastnih domov, ogorčenju nad trpinčenjem, bežanju po gozdu pred Italijani, veliki lakoti in mrazu ter brez staršev vrnili domov, je bila vas le pogorišče. Partizanske učiteljice, ki so jih imele rade, so si prizadevale, da so našle oblačila, obutev in nekaj hrane ter da so lahko bili pri pouku. Opazno je bilo, da tem otrokom manjka

nančno podprl Posoški zgodovinski inštitut Gasparini iz Gradišča ob Soči. Ob teh risbah se je Metki Gombač, Borisu M. Gombaču in Darju Mattiussiju porodila zamisel o razstavi, ki je nastala dvojezično, leta 2005. Doslej je gostovala v več kot tridesetih krajih: najprej ob italijansko-slovenski meji, kjer so bila taborišča, katerih se v Ital-

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

priraja

REVIJO ZBOROV OPENSKE DEKANIE

nastopili bodo: MeCPZ Sv. Jernej, CPZ Sv. Ivan, ŽePZ Prosek Kontovel, MeCPZ Rojan, MePZ Mačkolje in Združeni zbor ZCPZ

sobota, 12. oktobra, ob 20. uri
cerkev sv. Janeza Krstnika pri Sv. Ivanu v Trstu

Topto vabljeni!

GORICA O naturopatiji in črevesju

Izjemno predavanje

V sredo, 2. oktobra 2013, smo v Kulturnem centru Lojze Bratuž imeli priložnost prisluhniti izjemnemu predavanju na evropskem nivoju. Prvič sem prof. Lucianu Loziju prisluhnila v živo leta 2011 na evropskem kongresu naturopatov v Milanu, nato sem ga srečala še v Turinu spet na kongresu in dvakrat v Trstu in Vidmu, na zaprtih predavanjih za farmacevte

rita, njegovi, in sicer Disbiosi e' immunita' in Microbiota intestinale, založba Tecniche nuove. Lahko ju naročite v Katoliški knjigarni.

Kaj smo se naučili iz predavanja Luciana Lozija?

Lahko ju predavanju prof. Lozia lahko izluščimo naslednje: pomembno je, da poskrbimo za dnevno odvajanje blata, saj samo tako lahko zagotovimo, da se iz črevesja

občutljive in se aktivirajo pri 37 stopinjah, torej v našem telesu. Če jih izpostavimo višji termični obdelavi, jih uničimo. Morajo biti kompatibilne s človekom, npr. kravje bakterije niso primerne za človeka, ker so aktivne pri 43 ali 47 stopinjah. Morajo biti specifične, saj vsaka bakterija deluje na določenem predelu črevesja. **Kako hraniti dobre bakterije?**

S pravilno prehrano, in sicer z

uživanjem surove zelenjave z našega vrta, krepimo dobre bakterije. Zelenjava, ki je rasla na našem vrtu pred 100 leti, ni enaka kot danes, saj takrat ni bilo takega onesnaževanja kot danes, je pa vseeno boljša kot tista, ki jo vzgajajo v gre-

dicah. Prehrana se je korenito spremenila v teh 100 letih, saj imamo danes na naših mizah vsak dan sovražnika, ki ga pred 100 leti ni bilo. Kaj je to? To je pšenica, bela moka. Nekoč je človek jedel špagete ali njoke ob nedeljah in praznikih, saj je bila pšenica draga in v tistem času je bila na mizi po večini le polenta. Le-to je bilo veliko boljše, saj človek nima gena za presnavljanje glutena, kar pomeni, da si s tem tučkom vsak dan šibimo imunski sistem in hranimo slabe bakterije. Prav zaradi tega je vedno več ekcemov, atopičnega dermatitisa, rinitisa, astme itd.

Hvala vsem, ki ste se udeležili predavanja. Publikli sem želela zagotoviti simultani prevod. Ker pa je bilo predavanje brezplačno in je strošek simultane aparature in prevoda zelo drag, si ga nisem mogla privoščiti, zato sem povzela, kar je prof. Lozio predaval. Že pred predavanjem sem poleg tega prevajala 2-urni intervju, ki ga je prof. Lozio imel s slovensko novinarko. Za našo skupnost sem se maksimalno potrudila in upam, da vam bom lahko še nudila zanimiva predavanja, ki laika veliko naučijo in obogatijo njegov vsakdan.

Erika Brajnik

in zdravnike. Kot naturopatinjo me je navdušilo njegovo vzročno razmišljanje, saj ni tipično alopatsko. Začela sem razmišljati, kako bi bilo lepo, če bi navaden človek lahko to slišal iz njegovih ust - pomen in vloga črevesja! S tem namenom sem ga povabila v Gorico, on je privolil, čeprav prof. Lozio naturopatov ne "odobrava" oziroma ima raje zdravnike, le-ti pa ga prezirajo oziroma njegovo vzročnost razmišljanja radi opustijo. Npr.: imamo gospo, ki ima težave z vaginalno kandido, zdravnik ji predpiše probiotik, ki skrbi, da se bo vaginalna flora prečistila in okrepila (alopatsko razmišljanje), naturopat bo svetoval, da se najprej dodobra prečisti črevesje (z vidika vzročnosti), šele potem bo uporabil probiotik vaginalno, saj se kandida skriva v črevesju in je ta edini način, da jo lahko dokončno premagamo.

Profesor Luciano Lozio je izjemen človek, ki svoje življenje posveča raziskovanju dobrih bakterij. Svet vidi skozi bakterije; napisal je dve čudoviti knjigi - prvi na svetu, ki govorita o tej problematiki. Veliko je raziskav o tej temi, predvsem na znanstvenih inštitutih v ZDA, vendar sta edini knjigi na svetu, ki o tem govo-

so izločijo toksini, ki bi spodbujali rast patogenih "slabih" bakterij. Potrebno je opazovanje blata, torej če plava na vodi, fenomen putrefacije in fermentacije ni prisoten, kar pomeni, da je v črevesju zagotovljeno ravno-sje med bakterijami. V nasprotnem primeru je treba uživati probiotike. Moramo se pa tudi zavedati, da samo jemanje probiotikov ne predstavlja dolgoročne rešitve odprave bolezenskega stanja. Dobre bakterije delajo nam v korist, vendar je pomembno vedeti, da je treba spoštovati vse telesne procese, saj s tem spoštujemo tudi svojo individualnost - probiotik ne sme in ne more postati rešilna kapsula določenega bolezenskega stanja. Tako razmišljanje je alopatsko in ne naturopatsko.

Nekaj parametrov za izbiro dobre seveda probiotika pa le obstaja. Na tržišču je res veliko tovrstnih izdelkov, katerih učinek je v našem črevesju ničen, zato je tudi njihovo jemanje dejansko nesmiselno. Vse, kar mora vsebovati dober probiotik, je: žive bakterije - liofilizirane, mora jih vsebovati vsaj eno milijardo, da sestavljajo trajne kolonije, morajo biti v kapsulah in ne v tabletah ali drugi obliki, saj so bakterije termično

Društvo goriških upokojencev Izredno lepo uspel izlet v Celje in Olimje

Že v zgodnjih jutranjih urah so člani Društva goriških upokojencev v soboto, 21. septembra, zapustili Goriško in se s polnim avtobusom ob lepem vremenu odpravili na ogled Savinjske doline in njenih posebnosti. Med potjo jih je zelo pridna vodička Marjetica seznanjala z raznimi zanimivostmi, bodisi zgodovinskimi kot zemljepisnimi. Po krajšem postaniku na Trojanah, kjer so prejeli malico, ki jo je društvo pripravilo, so dospeli v Celje. Na vrhu griča so videli razvaline nekdanjega gradu Celjskih grofov. S skoraj dveurnim ogledom mesta in spoznavanjem večstoletne zgodovine jim je vodička natančno obrazložila tudi pomen obdobja Celjskih grofov. Obiskali so knežjo palačo grofov in

kapelo grobov ter prispeli do pokrajinskega muzeja. Hodili so mimo lepih stavb, mestnega sedeža občine, raznih domov itd. Po ogledu Celja so se precej utrujeni odpeljali proti termalnemu centru Olimia, kjer so rade volje posedli v mali dvorani in si ogledali film o nastanku in delovanju celotnega zdravstvenega centra in delovanje raznih bazenov. V bližini term so obiskali pivovarno Haler, kjer varijo naravno kvašeno pivo; na voljo sta jim bila pokušnja in tudi nakup piva. Malo kasneje so si ogledali domačo čokoladnico, seveda ogledu je sledil nakup mlečne čokolade. Po krajši poti so bili deležni tudi ogleda

čudovito lepega olimskega samostana, odprtega leta 1999, pri katerem je prav tako čudovita baročna cerkev Marijinega vnebovzeta z bogato okrašenimi zlatimi oltarji ter z zelo zanimivo zgodovino, katero je izletnik minoritski pater podrobno razložil. Pokazal jim je tudi najstarejšo slovensko lekarno, ki še danes deluje s pripravljanim številnih zdravilnih zelišč. Možnost nakupa zelišč so izletniki zelo radi izkoristili. V vrtu so zelo lepo in urejeno posajene razne vrste koristnih zelišč in zelenjav. Že precej utrujeni so se nato izletniki odpeljali do zanimive Ježovnikove domačije, imenovane Jelenov greben, kjer vzrejajo na odprtih travnikih nešteto jelenov. Te živali pridejo v bližino človeka in jedo iz njegovih rok ponujeno hrano. Ogled jelenov na paši je izletnike zelo navdušil. Okrog 18. ure so se lačni odpravili v Ježovnikovo restavracijo na zgodnjo odlično večerjo, pri kateri ni manjkalo ne petja ne veselega razpoloženja. (ET/EL)

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (21)

Mariza Perat

Marijino Celje nad Kanalom

Gospod Venceslav Bele, dekan v Kanalnu v letih 1922-1938, je na čast Marijacejski Materi Božji spesnil naslednjo pesem:

*"O Gospa Marija celjska!
Tvoje presladko ime
nam v bridkostih in težavah
polni z upanjem srce.*

*V tvojem ljubljenem imenu,
je tolažbe sladki vir,
v težkih bojih in viharjih
najdemo v njem božji mir.*

*Marija celjska Ti Gospa,
v zavetje svoje sprejmi nas
in prosí za nas Jezusa
sedaj in naš poslednji čas".*

Pesem je uglasbil Vinko Vodopivec, doma iz bližnjega Ročinja.

Vse tri Marijine božje poti, Sveta Gora, Marijino Celje in Stara Gora so že od vsega začetka povezovale in družile ljudi, ki so živeli in še živijo ob njihovem vznosu. Danes je ta vez še močnejša, saj jih ne loči več državna meja in zato romarji zdaj še bolj kot nekoč obiskujejo vse tri božje poti in tu lahko svobodno, vsak v svojem jeziku, izpovedujejo svojo vero.

Viri: Nadškofijski arhiv v Gorici, Kociančič Štefan: Maria Cel nad Kanalnom - Gorica 1853; Melink Branko: Marijino Celje nad Kanalnom,

Marijino Celje - Župnijski urad 1995; Jereb Slavko - Branko Melink: Tri Marijine božje poti, Marijino Celje nad Kanalnom 2004; Kragelj Joško: Od postaje do postaje, Tisk: Grafica Goriziana - Gorica 1998; Klinec Rudolf: Marija v zgodovini Goriške, Gorica - GMD; Čuk Silvester: Pojdimmo na božjo pot - Ognjišče; Mlakar Liliana - Debeni Liubina: Sacra Itinera - dalla fototeca della Biblioteca del Seminario, Biblioteca pubblica del Seminario Teologico Centrale di Gorizia, Edizioni della Laguna 2007.

Fotografije: Kragelj Joško: Od postaje do postaje, Tisk Grafica Goriziana - Gorica 1998; Melink Branko: Marijino Celje nad Kanalnom, Marijino Celje - Župnijski urad 1995, Sakralni spomeniki Primorske 87, Urejuje Marjan Breclj, Koledar Goriške Mohorjeve družbe 1927, Izdala in založila Goriška Mohorjeva

Današnja cerkev v Marijinem Celju

družba, Natisnila "Katoliška tiskarna" v Gorici.

/ dalje

Sadovi večletnega projekta Sporazumevanje v slovenskem jeziku Slovenščina je pridobila vrsto novih jezikovno tehnoloških orodij

Slovenščina je v okviru septembra končanega večletnega projekta *Sporazumevanje v slovenskem jeziku* pridobila vrsto novih jezikovno tehnoloških orodij. Ta so potrebna za računalniško obdelavo digitalnih vsebin v slovenskem jeziku in posledično za storitve,

portal. Kot je pojasnil koordinator projekta Simon Krek, je Slovenija s tem poravnala svoj dolg za nazaj na tem področju, vendar pa jo čaka še kar nekaj nadaljnjega dela na poti zagotovitve vseh potrebnih temeljev za računalniško procesiranje digitalnih vsebin v slovenskem jeziku. To pa je nujno, ker

ziskovalni center SAZU, Institut Jožef Stefan, Univerza v Ljubljani ter zavod za uporabno slovenistiko Trojina.

Vrednost projekta je 3,2 milijona evrov. Delno ga financirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Več informacij o projektu je na voljo na spletnem naslovu <http://www.slovenscina.eu/>. Projekt se je dejansko končal septembra, uradno pa se bo sklenil decembra. Prav zaradi izteka

kot sta strojno razpoznavanje govora in pomenko interpretiranje besedil.

"To je največji jezikovno tehnološki projekt, ki smo ga kadarkoli imeli v Sloveniji", je na sklepni konferenci projekta v Ljubljani povedal vodja projekta Miro Romih iz kamniškega podjetja Amebis, ki se ukvarja z jezikovnimi tehnologijami.

V projekta so, kot omenjeno, razvili vrsto temeljnih jezikovno tehnoloških orodij in virov, potrebnih za računalniško procesiranje digitalnih besedil in drugih vsebin v slovenskem jeziku.

Razvili so učni korpus ssj500k, označevalnik Obeliks, razčlenjevalnik MSTParser, pisni korpus Gigafida, govorni korpus Gos, uravnoveženi korpus Kres in korpus šolskih pisnih izdelkov Šolar.

Poleg tega so razvili tudi leksikalno bazo Sloleks, pripravljeno za nadgradnjo za računalniško in za slovarsko rabo, ter tako imenovana Slogovni priročnik in Pedagoški slovnici

je vse več vsebin, tudi tistih iz preteklosti, namreč dostopnih v digitalni obliki, katere celo samo v takšni obliki.

To težnjo potrjujejo vse bolj priljubljena spletna družbena omrežja, mobilne pametne naprave z dostopom do interneta, selitev tiska na digitalne platforme, knjige v digitalni obliki, oblačno računalništvo, množični odprti spletni tečajji.

Projekt *Sporazumevanje v slovenskem jeziku* v obdobju od junija 2008 do decembra letos izvaja konzorcij partnerjev - podjetje Amebis, Znanstvena

projekta so izvajalci že v pogovorih z ministrstvom glede možnosti zagotavljanja dostopnosti razvitih orodij in virov v prihodnosti ter tudi glede nadaljnjega dela.

Direktor urada za razvoj izobraževanja na ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, Matija Vilfan, je pojasnil, da se zavedajo pomena razvoja na tem področju. Prav zaradi pomembnosti le-tega bo po njegovih besedah treba združiti moči več ministrstev. Obenem je projekt pohvalil kot dober primer javnozasebnega partnerstva.

Na slovenskih univerzah in drugih visokošolskih zavodih skoraj sto tisoč študentov

Alenka Bratušek in Zoran Janković v boju za oblast!

Razkol v Pozitivni Sloveniji, največji politični stranki, in obnavljanje pri sprejemanju in izvajanju ukrepov za premagovanje krize sta, tako se kaže, največji bremeni sedanjih družbenih in političnih razmer v Sloveniji. Na pomanjkljivosti in naloge politike v državi je opozoril tudi predsednik Republike Borut Pahor, toda v svojem običajnem slogu. Po njegovem mnenju "ima Slovenija še usodo v svojih rokah, toda njen čas se počasi izteka". V komentarju o aktualnih političnih razmerah je poudaril pomen politične stabilnosti pri nas, toda kot vselej je bil zgolj načelen. Državni organi in ustanove naj "delajo s polno paro", je zahteval, da bi koga imenoval, denimo krivce za tegobe, nazadovanje in

Alenka Bratušek

volitvami. Kaže, da je Zoran Janković osamljen v slovenski politiki. Odrekli so se mu tudi vsi poslanci in poslanke stranke, ki tako ohranjajo svoj udobni in dobro plačani sedež v parlamentu. Toda, s tem da sta se Bratuškova in Janković politično in nemara tudi zasebno razšla, zadeva še ni končana. V Ljubljani, kjer ima Zo-

Zoran Janković

vembru pregledala in ocenila celotno politiko Slovenije v razmerju do evropske povezave. Medtem pa se v Sloveniji še nadaljuje upadanje vseh gospodarskih in storitvenih dejavnosti. Izjema je izvoz iz Slovenije, ki narašča. Vladni urad za makroekonomske analize in razvoj napoveduje, da bo slovensko gospodarstvo začelo

dosledna do svojih sodelavcev zlasti tistih, ki so odgovorni za gospodarstvo in finance. Prejšnja ljubljanski in mariborski nadškof, Stres in Turnšek, sta se v zasebno življenje umaknila, tako meni škof Andrej Glavan, le za krajši čas, najbrž samo za eno leto. Prepričan je, da bosta lahko še veliko dobrega storila za slovensko Cerkev.

Sedanje težave Cerkve na Slovenskem oblast očitno spretno izkorišča. Dialoga med državo in Cerkvijo že dolgo časa ni. Zastal je pod sedanjo vlado.

Novomeški škof, ki začasno opravlja pomembni novi funkciji, je bil v pogovoru za tednik Družina tudi zelo kritičen do predlagateljev zakona o obdavčevanju nepremičnin, zlasti cerkvenega premoženja. Dejal je: "Nepremičninski davek je usmerjen izrazito proti kmetom in Cerkvi, ki so jih tudi komunistične oblasti v najhujših časih zatirale, a jih niso mogle pokoriti. Zdaj to gonijo obnavljajo. Cerkev je že do zdaj plačevala davke od vseh svojih pridobitnih dejavnosti, o čemer pa mediji molčijo. Zakon o obdavčevanju nepremičnin je v bistvu neka oblika nove nacionalizacije". Koristno za vso našo narodno skupnost je, da univerze in druge visokošolske zavode v Sloveniji, v novem študijskem letu 2013-2014, obiskuje skupaj okoli sto tisoč študentov. Tolikšno število je dokaz, da je v Sloveniji zavzetost za študij in nasploh za izobraževanje, kljub kriznim časom, visoka. Od omenjenega skupnega števila študentov je okoli 21.000 tistih, ki so se na novo vpisali. Preostali pa so študenti iz prejšnjih letnikov. Dovolj novih vpisov je bilo tudi na fakulteti za družbene vede v Ljubljani, čeprav naj bi bili družboslovci med najtežje zaposljivimi v Sloveniji in domnevno tudi v tujini.

Marijan Drobež

Prijatelju in kolegu v spomin V večnost je odšel Primož Troha

V soboto, 5. t. m., smo v Velikih Žabljah na Vipavskem s pogrebno mašo, ki jo je vodil krajevni župnik Sašo Mugerli v župnijski cerkvi sv. Florijana, pospremili na zadnjo pot

ditelji javnih srečanj in javnih prireditvev, dobrodelnih koncertov, med njimi tudi Karitas, saj je rad sodeloval, kjerkoli je mogel, razdal se je in zanj lahko rečemo, da je umrl "obut v delovne

škornje", saj je še večer pred smrtjo vodil televizijski dnevnik na TV Primorka, ki je zadnje čase pri nas žal zaradi zapletov v digitalno televizijo ne vidimo, je pa vidna preko kableske televizije po vsej Sloveniji in kaže, da bo v kratkem ponovno vidna tudi pri nas. Pred leti, ko smo tudi v našem prostoru lahko gledali novogoriško TV Pri-

43-letnega kolego in prijatelja Primoža Troha, ki je bil zelo znan medijski obraz na Goriškem, saj je delal za znano krajevno televizijsko postajo TV Primorka, dolga leta pa je vodil oddaje in pripravljaj prispevke za Radio Robin iz Nove Gorice, ki ga poslušamo tudi v našem prostoru.

Primož Troha se je rodil mami Rožici in očetu Milijanu v Velikih Žabljah, imel je brata Klemen, ki si je pred kratkim ustvaril družino, in prav brat Klemen je minuli četrtek zgodaj zjutraj našel Primoža, ki ga je ponoči izdalo srce; takojšnja zdravniška pomoč je prišla prepozno.

Primož Troha je bil pravi novinar, samo časnikar ne moremo zapisati, saj je sicer res sodeloval tudi z različnimi časopisi, a vedno je delal za elektronske medije, pa naj je šlo za radio ali televizijo. Odlikovala sta ga odlični glas in zelo lepa slovenščina, pred mikrofonom se je vedno znašel, na sogovornika se je vedno pripravil, imel je tako prepoznaven glas, da si ga v hipu prepoznal, ko si ga slišal po radiu. Radi so ga imeli tudi različni prire-

morka, smo ga poznali z ekrana, kolegi smo ga srečevali na tiskovnih konferencah, "na terenu", večkrat je prišel tudi k nam, čez mejo, in vedno je bil vedre narave, niti enkrat samkrat slabe volje, tudi takrat ne, ko se je TV Primorka znašla v hudih finančnih težavah in je ostal zvest krajevni televiziji in je nenehno delal.

Pred petimi leti je Primožu umrla mama Rožica, pred samo mesecem in pol mu je umrl oče Milijan, a Primož ni nikdar pokazal, kako mu je hudo. Na rojstne Velike Žablje je bil zelo navezan, ne nazadnje je tam odrasčal in živel, pravzaprav ni nikdar odšel iz vasi, pa čeprav je odhajal od doma zelo zgodaj in prihajal domov v poznih nočnih urah.

Veliko število kolegov in prijateljev iz vse Goriške na pogrebu v tednem vremenu je govorilo o tem, da je Primož v svojem kratkem življenju dobro delal, da je v vseh nas, ki smo živeli ob njem, pustil globoko sled, ki bo ostala v trajen spomin na dobrega, nasmejanega kolego!

Jurij Paljak

Po sporu v stranki Pozitivna Slovenija

Vihar v kozarcu vode... z razdiralno močjo

U sode ima včasih presneto dober smisel za humor. Sposobna je naplesti prav zabavne vzporednice. Recimo, krizo znotraj italijanskega ljudstva svobode in znotraj slovenske Pozitivne Slovenije prejšnji teden. V približno istih dnevih smo v obeh državah doživeli najprej napoved notranjega udara v stranki, temu je sledila grožnja s padcem vlade, zadeva pa se je nazadnje sklenila kot vihar v kozarcu vode. Vse po starem, kot da se ni nič zgodilo. Po treh razburkanih dnevih smo v obliki zloma so glavni akterji preobratov v Rimu in sredi Ljubljane z eno potezo na silo vzpostavili status quo. Jasno je, rešitev je le začasna, napetosti pa ohranjajo razdiralno moč.

"Predsednik vlade ali nič"

Osredotočimo se na slovenski vihar v kozarcu vode. Vprašanje, kaj je želel Janković doseči s svojo grožnjo o ponovni kandidaturi na mesto predsednika stranke, je odveč. Janković je pač tip politika, ki gre na vse ali nič. Njegovo geslo "predsednik vlade ali nič", ki ga spremlja že vse od vstopa v državno politiko od volitev 2011 dalje, je tokrat še enkrat dobilo potrditev. Šel je v kandidacijo za predsednika stranke, kljub temu da je bilo od začetka jasno, da bo

to ogrozilo obstoj vlade. Iz dveh razlogov: prvič, nezaupnica Bratuškovi znotraj stranke bi usodno omajala tudi njeno verodostojnost na čelu izvršne oblasti. Drugič, vladni partnerji so že ob zaupnici Bratuškovi dejali, da je pogoj za podporo vladi to, da Jankovića ni v vrhu stranke in niti v vrhu vlade. Ampak Janković se za to ni zmenil. Zmenil se ni niti za posredno opozorilo, naj ne kandidira, ki ga je v javnost spustil t. i. vodja stricev iz ozadja Milan Kučan. Tisti Milan Kučan, ki je pred volitvami 2011 bil prvi v špalirju, ko so Jankovića "eminentni člani civilne družbe" prosili, naj gre v boj proti Janši na parlamentarne volitve. In v kandidacijo za predsednika stranke je šel z jasnim namenom destabiliziranja vlade. Odkar so ga na levici postavili na stranski tir (po objavi poročila KPK), je namreč Janković postal ranljivejši. In to je ob kopici spornih poslov, ki mu jih očitajo mediji in institucionalni organi, postalo zanj zelo tvegano. S stopnjevanjem napetosti znotraj stranke in vladne koalicije si je tako Janković hotel najbrž zagotoviti nekaj "pogajalskih" izhodišč za reševanje svojih težav. A ne samo to. Janković je, kot smo

že zapisali, človek, ki deluje po načelu "predsednik vlade ali nič". In težko bi si zato lahko mislili, da bo po "prisiljenem odstopu" ob izvolitvi Alenke Bratušek za mandatarko kar tako opustil svoje namere. Že zaradi njemu lastne ambicije in osebnostnih značilnosti. Skratka, Janković je (bil) v Pozitivni Sloveniji petelinček, ki se je počutil, kot bi mu ugrabili kurnik. Nekako v slogu "Stranka, to sem jaz".

Kult osebnosti in slovenske stranke

In to je tudi prvi problem Pozitivne Slovenije. V trenutku, ko se je Janković odločil za kandi-

dato le šest mesecev po zmrzlitvi predsedstva, se je namreč (ponovno) postavilo vprašanje kulta osebnosti voditelja. Vsakozi je bilo namreč jasno, da je kljub spremembi na predsedniškem stolčku Janković še vedno osrednja figura v stranki. Svo-

jo centralno vlogo je sicer zamenjal, v zadnjih mesecih je izgubil podporo tudi pri vplivnih podpornikih, v stranki pa je vselej imel močno zaledje. On je bil glavni ustanovitelj Pozitivne Slovenije in v logiki "menedžerskih prevzemov", ki so Slovenijo oblikovali v zadnjem desetletju, je to stranko čutil kot svojo last. Svojo specifično težo je dokazal s prebojem njemu zvestega Gašparja Gašparja Mišiča na čelo Luke Koper (pa čeprav postaja ravno v teh dneh po vnovični zamenjavi nadzornega sveta Luke Mišičeva usoda vprašljiva). Zadnji dokaz o Jankovićevo moči znotraj stranke

je bil sklep izvršnega odbora PS, da bodo že zdavnaj napovedani kongres, ki bi moral potekati 19. oktobra, preložili v nedolgočas prihodnost pred parlamentarnimi volitvami. Da bo zadeva še bolj jasna: redne parlamentarne volitve so predvidene šele leta 2015. Stranka si namreč ni mogla dovoliti večjih pretresov v trenutku, ko je prva vladna stranka in ko je Slovenija v tako hudi krizi, da bi

lahko vsak trenutek zaprosila za mednarodno finančno pomoč. Da bi preprečili splošno anarhijo, so morali priti na dan s smešnim umotvorom, ki mu težko najdemo par.

/ str. 14
Andrej Černic

Nova Gorica / Srečanje ob tednu otroka

V četrtek, 3. oktobra 2013, je bilo pred sedežem Humanitarnega društva KID, Gradnikove brigade 9, srečanje ob tednu otroka. Jutranje ure so bile namenjene vrtcem in šolam, popoldne pa

je bila zabava za vse. "Skupaj se bomo posladkali, zaplesali, poslušali pravljico...", tako je pisalo na vabilu. In res je bilo živahno in neformalno. Otroke so zabavali Rdeči noski - Vip unduetreclau iz Italije. Otroci so kar sreni z različnimi sabljami, rožicami, zajčki, psički, ki so jih spretni klovni izdelovali iz napihnenih balončkov. Najavljen je bil tudi zborček SCGV Emil Komel, a zaradi bolezni zborovodje, ni mogel nastopiti.

Humanitarno društvo KID Otrok otroku iz Nove Gorice deluje že peto leto vsak dan, in sicer v ponedeljek in torek od 13. do 17. ure, v sredo, četrtek in petek pa od 9. do 13. ure. Delujejo pa tako, da prejemaajo od ljudi, ki jim podarijo rabljena otroška oblačila, obutev, igrače, posteljnino, šolske potrebščine, le te pa darujejo potrebnim, ki se pri njih oglašajo.

Sicer pa tudi odkupujejo rabljeno otroško opremo, kot so vozički itd., in jih prodajo z minimalnim dobičkom. Pri njih deluje tudi varna točka za otroke, kjer nudijo pomoč otrokom, ki so kakorkoli ogroženi doma, na ulici, v šoli. Poskrbijo, da se povežejo z različnimi centri, kot so Mladinski center, Center za socialno delo, ki skušajo rešiti probleme. Prav tako pomagajo tudi mladim mamam in nudijo brezplačno pomoč učencem in dijakom. Prirejajo humanitarne akcije za razne priložnosti, kot so pust, materin dan, živžav na šempetterskem placu, delavnice z otroki na poletnih doživetjih na Bevkovem trgu v Novi Gorici in zabavo ob tednu otroka. Predsednica društva je gospa Majda Smrekar. Za svoje delo je prejelo društvo priznanje na letošnjem občinskem prazniku Nove Gorice.

Cerovlje, Mavhinje, Vižovlje, Sesljan

Obširen portret vasi izpod peresa Iga Legiša

V nedeljo popoldan so prostori nekdanje osnovne šole Miroslava Vilharja v Cerovljah tako rekoč ožile. V pretesnem razredu je domači cerkveni pevski zbor organiziral prijeten program ob pomembni književni pridobitvi in zgodovinskih obletnicah za ta skrajno zahodni delček tržaškega Krasa.

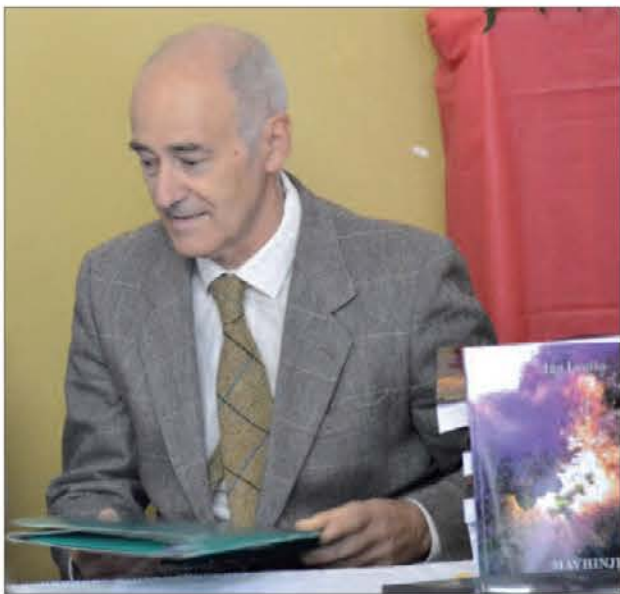
900 let vasi Mavhinje in 678 let Cerovlje je domačin Igo Legiša obeležil z izdajo (v samozaložbi) zajetne in bogate knjige *Cerovlje, Mavhinje, Vižovlje, Sesljan*, ki v 414 straneh in 44 poglavjih zaobjema neskončno število podatkov, zanimivosti, zgodovinskih dejstev in zgodb o življenju na teh koncih nekoč in danes.

Na podlagi zbranega gradiva iz župnišč, knjižnic, arhivov in osebnih pričevanj je avtor lahko utemeljeno ubesedil prisotnost Slovencev pod Grmado.

Igo Legiša je sicer stari znanec kulturno športnega življenja pri nas. V Mavhinje se je preselil po vojni, na očetov dom. Leta 1960 je bil soustanovitelj društva Grmada, leta 1974 glavni pobudnik za ustanovitev smučarskega kluba Devin, k nam je tudi uvozil danes dobro razširjeno pano go skirola ter priredil prvo mednarodno tekmovanje skirolk v Italiji.

Simpatičen in obširen portret

štirih vasi, kot ga v uvodniku označuje Peter Legiša, obravnava kopico raznolikih tem. Med njimi beremo o manj znanem pojavu domačih čarovnic preko

etnološkega in krajevnega gledišča, uporabna tudi v didaktične in turistične namene. Ob izvrstnih glasbenih vložkih še enega Kolmanovega, Vasje Legiša na violončelu, je o delu spregovoril tudi avtor sam ter odgovarjal na nekatera vprašanja občinstva. Neuspešno je iskal informacije o aretaciji župnika Pavlina leta 1914 ter letnico zažiga cerkve po udarcu strele. Krajevna imena je našteval po lokaciji, ne po abecednem redu zaradi dialektoloških in ob- stajajo. Objavil je prvo pisno

membo Mavhinj leta 1335 in utemeljil tezo, po kateri ime vasi ne izhaja iz malhe, t. j. beraške torbe, temveč iz Malega sela (medtem ko so Gorjansko klica- li Gornje selo). Presenetljivi so podatki o suženjstvu v naših krajih v času Beneške republike

tja do konca 18. stoletja in podatki o življenju na Krasu, ki jih hrani arhiv Devinskega gradu. Po prvih vtisih bo knjiga *Cerovlje, Mavhinje, Vižovlje, Sesljan* Iga Legiša postala priljubljena referenca za vedoželjne domačine in raziskovalce zgodovine in tradicij zahodnega Krasa.

delujejo v našem manjšinskem prostoru, so si – menda prvič v zgodovini – omislili društvo, ki bi na Tržaškem skrbelo za čebelarje in spodbudilo to plemenito dejavnost. V teh mesecih so se člani redno sestajali, čeprav pogoji niso bili najboljši, saj so se brez sedeža selili iz kraja v kraj, nazadnje pa so se ustalili na Padričah, kjer je Koordinacijsko združenje kraških vasi velikodušno odstopilo sobo v nekdanjem begunskem naselju.

Na večeru je predsednik Danijel Novak v nagovoru predstavil delovni program, ki temelji na širjenju in utrjevanju čebelarstva na Tržaškem, še zlasti med mladino, in na opozarjanju o vlogi, ki jo imajo čebele pri ohranjanju biotske raznolikosti in čistega naravnega okolja. Vse to si prizadevajo uresničevati v sozvočju s Čebelarstvom

Jemej Šček

PADRIČE Predstavitev Društva slovenskih čebelarjev – Trst

Skrb za čebelarstvo, območje in izročilo

Društvo slovenskih čebelarjev – Trst je z odločnim korakom stopilo v javnost in tržaškim čebelarjem ter vsem ljubiteljem domače zemlje pokazalo svoje cilje delovanja. V petek, 4. oktobra, je bila namreč na Padričah prijetna slovesnost, na kateri je spomladu ustanovljeno društvo odkrilo svoj grb in se predstavilo po ustanovnem občnem zboru, ki je bil 12. aprila v Repniču. Po zgledu številnih društev, organizacij in združenj, ki

konzorcijem za tržaško pokrajino, povezovali pa bi se radi tudi s sorodnimi društvi v neposredni okolici in s Čebelarstvo zvezo v Sloveniji. Aprila so se tudi domenili, da bodo izpeljali natečaj za pridobitev društvenega grba, izbran pa je bil osnutek Maura Kralja iz Trebča, ki prikazuje Tržaško od Milj do Devina pod Triglavom in zvezdami Celjskih grofov, na satu v čebelarjevih rokah pa je šest čebel, ki ponazarjajo šest tržaških občin.

Foto A. Novak

Srečanja se je udeležilo več uglednih gostov, ki so izrazili podporo društvu in najboljša voščila za delovanje, omenjamo deželna svetnika Igorja Gabrovca in Stefana Ukmarja, predsednika tržaškega konzorcija čebelarjev Aleša Pernarčiča, predsednika sežanskega čebelarstva društva Ivana Atelška in predstavnika koprskih čebelarjev Marina Jugovca.

Predstavitev, ki se je končala s prigrizkom in pokušnjo raznih vrst medu, je obogatil nastop pevskega zbora Tončka Čok iz Lonjerja pod vodstvom Manuela Purgerja, kavo je poklonil Fabrizio Polojaz, ustanovitelj podjetja Primo Aroma, saj so jo po prihodu v Evropo sladkali z medom. Tržaški čebelarji so predstavili tudi svojo novo spletno stran, ki jo je izoblikoval Aljoša Novak, dosegljiva pa je na naslovu www.dsctrst.eu.

M. R.

S 13. strani

Vihar v kozarcu ...

Vlade na trhljih tleh

In slovenska politika se je že spet po nepotrebnem ukvarjala s kadrovskimi dilemami o razmerjih moči, namesto da bi se vsebinsko posvetila težavam, zaradi katerih je Slovenija na zatožni klopi pred Brusljem. Samo dva primera. Prvi je prenos slabih terjatev z bank na slabo banko, ki se še vedno ni začel, kljub začetnim predvidevanjem, da se bo zagnal že junija. Medtem pa na dan prihajajo vse bolj skrb vzbujajoči podatki glede stanja bančnih bilanc (nedavna ocena o domnevni potrebi po dokapitalizaciji, ki naj bi presežala 5 milijard evrov). Drugi pa je (ne) prodaja državnega premoženja: aprila letos je vlada napovedala prodajo 15 državnih

podjetij, a doslej se zadeva še ni premaknila z mrtve točke. V zameno pa smo poleg Jankovičevega soliranja imeli še celo vrsto bitk v povezavi s kadrovskimi rešitvami (omenjeno imenovanje Gašparja Gašparja Mišiča, imenovanje v upravo paradržavnega sklada Sod, pa še bi se našlo).

Bistvo? Kljub temu da so si politiki enotni, katere so ključne težave Slovenije v tem trenutku, je njihova prioriteta reševanje osebnih težav. Pozitivna Slovenija za nazaj razčiščuje notranja razmerja v stranki v najbolj nepravem trenutku in postavlja vlado na preprih v najbolj odločilnih tednih. To se v zadnjih letih v Sloveniji dogaja pogosto: najprej ob

padcu vlade Boruta Pahorja, ki se je zrušila pod težo notranjih sporov med strankami, in v trenutku, ko je prišlo do razkola glede podpore pokojninski reformi. Kasneje ob razpadu desnosredinske vlade po slabem letu vladanja: tudi v tem primeru bi, kljub zahtevanemu odstopu Janše s strani nekaterih partnerjev, lahko našli ugodnejšo rešitev, da bi se nadaljevalo zastavljeno delo: dve od pogostejših različic, ki so se takrat pojavljale, so bile prevzem mandatarskega mesta s strani finančnega ministra Janeza Šušteršiča (druga človeka v vladi) ali pa ministra za družino, delo in socialne zadeve Andreja Vizjaka, ki je bil za dobro delo deležen pohval iz koalicije in opozicije. Ampak tudi to ni slo, vlada je padla, in potrebno je bilo poiskati novo vlado, že tretjo v treh letih. Vlado, ki je danes (že spet) na trhljih tleh.

Zlata poroka v Štandrežu Slavila sta Ada in Lucijan Kerpan

Pred petdesetimi leti sta si v Štandreški cerkvi pred takratnim župnikom msgr. Jožem Žoržem obljubila večno zvestobo Ada in Lucijan Kerpan. Po petde-

bil odbornik Prosvetnega društva Štandrež. Veliko prostega časa je od mladih let preživel v cerkvi, dvorani in župnišču, kjer je kot spreten in izkušen električar vedno kaj po-

Foto DP

pravljali in obnavljali. Tudi drugim sovaščanom je rad pomagal. Slovesna zlata maša je bila v soboto, 5. septembra; pri njej je sodeloval cerkveni zbor pod vodstvom Tiziane Zavadlav in ob orgelski spremljavi Silvana Zavadlava. Kako sta slavlj-

ca priljubljena v domačem kraju, je pokazala tudi številna množica, ki se je udeležila obreda in nato veselega druženja v župnijski dvorani, v kateri so bile bogato obložene mize z raznimi dobrotami. Slavljence so nagovorili in se mu zahvalili predsednik Prosvetnega društva Štandrež Marko Brajnik, ki mu je izročil akvarel s kraškim motivom priznanega goriškega slikarja Andreja Kosiča, vodja cerkvenega zbora Tiziana Zavadlav in Božidar Tabaj ter Vanja Bastiani v imenu številnih prijateljev in znancev. Posebno presenečenje so paru pripravili prijatelji, saj ju je pred domačo hišo čakala lepa kočija s parom čudovite konjske vprege, ki jih je peljala po vaških ulicah do cerkve. Že večer pred zlato poroko so fantje in dekleta postavili pred njunim bivališčem lepo okrašen "prtun", slavolok, po Brajdi pase je v večernih urah razlegalo lepo petje. Bil je pravi poročni obred kot v starih časih, ko ni manjkalo harmonike in raznih zdraviljic.

Da bi zlatoporočencema Adi in Lucijanu Bog naklonil še veliko srečnih dni v medsebojni ljubezni in spoštovanju, iskreno želita Prosvetno društvo Štandrež in domači cerkveni zbor.

DP

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljki, e-mail paljki@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travniki 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Montecchi 6 - Trst.

Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo

za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 8. oktobra, ob 14. uri.

Zdravje je največja dragocenost!

Ko se sesuva svet

V časih sploh ne vemo, kaj imamo. Večkrat, pravzaprav ... skoraj vedno. Saj ne govorim o denarju. V teh kriznih časih lahko malokdo izmed nas trdi, da nima finančnih problemov in da se ne boji prihodnosti. Tudi tega ne bom trdila, da denar ne prinaša sreče. Res, sreča ni v bogastvu, sreča je v drobnih, skritih, malih stvareh. Ampak brez vsega ne gre. In finančna varnost pomeni velik korak na poti k brezskrbnosti. Tistih nekaj korakov, ki še manjkajo, do polne sreče, pa moramo prehoditi sami. Saj zmore to vsakdo, samo tiste nejevolje, tistega nezadovoljstva, se moramo znebiti.

Dejansko smo nezadovoljni vsi. Venomer se pritožujemo in jamramo, če drugega ne, nad vremenom. In se sploh ne zavedamo, da nam gre dejansko lepo, da bi morali biti zadovoljni s tem, kar imamo.

Letos se nad vremenom še nisem utegnila pritožiti, pa čeprav je bila jesen nenavadno zgodnja in je v zraku že slutnja zime. A je bilo vsega preveč, da bi opazila težke oblake, ki so prekrili tisto moje sonce. Poletno sonce, ki ga imam tako rada. Nekako pred dvema tednoma sva z možem čisto po naključju izvedela, da njegova mama umira za hepatitisom tipa C. Gre za zelo zahrbtno virus, sicer je to najtežje prenosljiva oblika hepatitisa, a obenem najhujša. Bolezen, ki se prenaša podobno kot virus HIV, postane skoraj vedno kronična, dober del okuženih pa desetletja in desetletja nima izrazitih simptomov. Kljub temu se

velikokrat končna s cirozo jeter ali rakom. Zdravniki nama niso nikoli omenili, da ima mama to bolezen, morda so ta podatek imeli za zasebnost, morda so bili prepričani, da je sina sama obvestila o tem. Izvedela sva čisto slučajno, v domu za starejše. Med pogovorom o maminem trpljenju nam je to omenila uslužbenka. Ko sva padla z neba, ji je bilo težko in ni mogla verjeti, da nisva vedela.

Bila sva dobesedno sesuta. Razumela sva marsikaj ... hujšanje, bolečine, neješčnost, depresijo in sovražstvo do življenja. Bolezen, ko napreduje, namreč poškoduje vse organe in vpliva tudi na razpoloženje. Sedaj sva vedela, zakaj ima osebe vedno rokavice. Obenem se naju je polotil strah, kajti hepatitis se lahko prenaša tudi s porodom in dojenjem. Predvsem moža je močno skrbelo in hotela sva čim prej razčistiti vso stvar s krvnimi izvidi in z ultrazvokom.

Dejansko sem se prvič v življenju soočala z možnostjo, da imam virus, ki je po nalezljivosti in nevarnosti podoben HIV-u. Z možem sva se spraševala, kaj bo sedaj. Nikoli prej si nisem postavljala vprašanja, kaj doživljajo ljudje, ki so vse življenje okuženi z nevarno obliko virusa, in kakšni so njihovi medčloveški odnosi. Ko smo zdravi namreč, ne razmišljamo o boleznih in težko dojemamo stisko drugih. Preveč smo zaverovani vase, da bi lahko razumeli tuje probleme.

Sedaj pa so njihovi strahovi postali del mojega vsakdana. Vse, kar se mi je zdelo naravno in samoumevno, je možna okužba

postavila v dvom. Kaj bo, sem se spraševala, če se bom bosa, na plaži, porezala, v bližini pa bodo otroci??? Kako bom objemala prijatelje, kako bom delila poljube ob praznikih??? A bom še imela pogum, da bom druge vabila na kosilo ali večerjo??? Pa ob prometni nesreči, ali mi bo uspelo obvestiti tiste, ki mi bodo prišli na pomoč, naj si nadenejo rokavice?? Seveda sem pomislila tudi na vse znance in prijatelje, ki imajo sami oslabiljen imunski sistem in se morajo paziti pred vsakim prehladom. Ali jih bom še lahko videvala??? In šele kako mi bo nerodno, ko bom morala o okužbi obvestiti zobozdravnika. Spominjam se, kako je lansko zimo zobozdravnica odslovila pacientko s herpesom. In ko je že zaprla vrata za seboj, je izzvenel tisti jezni ... kako si sploh upajo! Sprašujem se, ali me bo zobozdravnik sploh še zdravil ali pa bo našel vpluden način, da me odslovi in napoti k drugemu.

Moj svet se počasi sesuva okoli mene. Priznam, da v svoji objestnosti še nikoli nisem pomislila, kakšno je življenje okuženih z virusom HIV. Ko nam je lepo in smo brez skrbi, namreč mislimo le nase in na vse tisto, kar bi se radi imeli in nam manjka. To, da smo srečni, nam redkokdaj pride na misel.

Z možem sva se polna dvomov obrnila na prijatelja Clemensa, zdravnika. Ta naju je razumel, se z nama pogovoril, čeprav sva ga

poklicala ravno na nedeljo, v torek pa sva že imela narejene vse izvide in sva samo čakala na izid. Clemensa sem spraševala, kakšni

bodo odslej najini medčloveški odnosi, a to ni hotel razlagati. Po rezultatih je rekel, in vedela sem, da je prepričan, da bodo negativ-

ni. Na srečo so res bili, mama se je po vsej verjetnosti okužila veliko let po moževem rojstvu, ker ni nikoli dobila transfuzije, se je to baje zgodilo pri kakem zobozdravniku. Da bi prihranila, je vedno hodila k najbolj cenenim, največkrat na Hrvaško.

Ko dobiva v roke izvide, je zunaj sonce in v najinih srcih tudi. Z možem za večerjo kupiva buteljko dobrega vina. Takega, za katerega sva mislila, da ga nikoli več ne bova mogla piti. Zaradi bolezni. Ko dvigneva kozarca, je tisti NA ZDRAVJE zares iz srca. In je res samo NA ZDRAVJE.

Drugega si v tem trenutku sploh ne želiva, kajti zdravje je največja dragocenost.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

169

Ko sem pred dnevi zapisal na družbeno omrežje Facebook, da smo se v moji rojstni vas na Vipavskem dostojno poslovili od prijatelja, kolege in sovaščana Primoža, je oblikovalec Boris Blažko, ki je zaposlen v Goriškem muzeju v Kromberku in je bil tesen sodelavec dveh preminulih prijateljev, kar sta bila Marko Vuk in Andrej Malnič, oba je tudi lepo narisal, da smo pri Novem glasu dostojno počastili izgubljena prijatelja, dodal zraven fotografijo Primoža Trohe, ki se je pogovarjal z drugim vipavskim prijateljem, s pesnikom in literarnim kritikom Ivanom Mermoljo-Ičetom. Pod lepo fotografijo sem pripisal: "Uf, še lčota si našel, tudi od njega sem se šel poslovit! Ja, zemlja kliče, niti ne veš, kako kliče"! Spominjam se, da sem se leta 2011 šel na pokopališče pod Križem poslovit od prijatelja Ivana, s katerim se nisva veliko srečevala, a že to, da je ostal na Vipavskem in pisal pesmi, je meni pomenilo ogromno in ob krsti sem srečal njegovega brata, sošolca; pa nisva kaj dosti govorila, ker ob takih priložnostih ni kaj dosti govoriti, še največ pove tišina, Ičetov brat je molče cenil, da sem prišel na zadnje slovo od brata. Pa je Boris pod moj komentar še dodal: "Enega za drugim in vsak v nas pusti rahel dotik... In ta dotik moramo negovati in se ga spominjati!"

"Boris, teh dotikov je zame letos odločno preveč, verjemi"! sem pripisal in Boris je odgovoril: "Verjamem"! Pesnik Zoran Pevec je dodal bistveno besedo: "Sožalje", prijateljica iz mladostnih let, ki danes v Ljubljani na eni tamkajšnjih gimnazij mladostnike uči ljubezni do materinega jezika, Mirjam Sterle, pa je dodala: "In leta ni še konec, Jurij. Sožalje..."

"Že res, da je jesen, čas zrelih sadežev in odpadanja listov, a vseeno, teh smrti je preveč, zame odločno preveč", sem rekel prijatelju Viliju, s katerim sva v otroštvu skupaj trgala kratke hlače in sem mu vedno zavidal, ker je bil brez težav vse poletje bos, mene pa je vedno zbadalo, ko sem moral biti bos. Tudi on je bil na Primoževem pogrebu, kot toliko vrstnikov, ki jih zadnja leta videvam samo še na pogrebih, sedaj skorajda že ne več na pogrebu naših staršev, saj je Matilda s koso že počela generacijo naših prednikov, ki so nas vzgojili; njena kosa reže že v naših vrstah in med mlajšimi, Primožu je bilo komaj 43 let, pred samo mesecem in pol pa je umrl njegov oče Miljan, s katerim sva zadnjič govorila na moj rojstni dan, 27. julija, ko sem bil sam doma in sem odšel na grob mame in očeta in sem se šel še "malo pogovarjat s teto Ano in s teto Zoro, ki sta pomagali mami, da sem prijokal na svet", kot sem povedal Miljanu, ki se je na našem borjaču s svojim velikim psom dobrodušne narave ustavil, da bi poklepetala.

Na Vipavskem smo včasih rekli teta vsaki gospe, ki smo jo vikali, taka navada je bila, v sebi je imela spoštljiv odnos do starejših ljudi. Teta Ana je bila Miljanova mama, teta Zora pa Vilijeva mama; moji mami, ki me je rodila doma, kot so takrat vse kmečke žene to počele, rodila me je v noči med 26. in 27. julijem, potem ko je ves dan delala na njivi na Podstudencu, plela je koruzo, takrat so, in kasneje še nekaj let smo, delali na zemlji vse še "na roko". S teto Ano se je moja mama dogovorila, da bo imel otrok, ki se bo rodil, ime Ana, če bo ženskega spola, ker je 26. julija god te velike svetnice, a rodil sem se jaz in dobil sem ime, ki ga je mama izbrala; v bližnjem sorodstvu, je bilo baje precej godrnjanja, češ da mi mama daje rusko ime, a moja mama je preprosto rekla: "Zanj sem trpela jaz in mu zato dam ime jaz"! In tako je ostalo. To zgodbo sem letos 27. julija pripovedoval Miljanu, ki je, kot je to počel vsak dan, šel na obisk na svoj rojstni dom, kjer stanujejo v treh različnih stalnih enotah sestra in brata. Povedal sem mu, da sem šel na mamin grob in sem obiskal še njegovo mamo, teto Ano, kot sem mu tudi omenil, da sem zadnja leta na svoj rojstni dan prinesel svoji in njegovi mami šopek rož in sta bili obe tega zelo ve-

seli.

"Ja, tistih časov ni več", je rekel Miljan, ki se ga spominjam že iz otroških let, saj nas je otroke večkrat na Selah pred vasjo pobral s svojo alfo, delal je kot šofer v Italiji in je bil eden prvih iz vasi, ki je imel svoj avto. Po deset in več malčkov nas je naložil v avto in zapeljal tistih nekaj kilometrov, včasih nas je pobral pod Križem, tudi na Frnejd, na klancu pri Malem mostu, ki je le dober kilometer oddaljen od vasi, in še danes ne vem, če je bil bolj vesel on ali mi, ko smo se nagnetli v avto. Bil je praznik, ker smo se peljali v avtu! Pri Pili v vasi pred kapelico je potrpežljivo počakal, da smo se vsi le nekako spravili iz avta in mu na glas kričali: "Hvala, Miljan, hvala, hvala!"

Krasno je bilo, ko smo ga gledali, kako je s svojo alfo zavil proti domu, in še danes vsi vemo, da se je pri njih reklo "pri Guštin' nih" in ne "pri Trohovih".

Pred našo hišo sva eno zakadila, se pozdravila in dolgo sem gledal za njim, ko je odhajal s svojo značilno, umirjeno hojo, zraven njega zvisti kosmati pes, s podobno mirno hojo. Le nekaj dni kasneje je umrl med operacijo srca, ali takoj po njej, v Ljubljani, notranje nelagodje pred odhodom v bolnišnico in zlo slutnjo je izrazil moji sestri Jožici, ki ji je mimogrede rekel, da se najbrž ne bo vrnil živ iz bolnišnice, in Jožica mi je na poti na pogreb njegovega sina Primoža rekla, kako je vzklila: "Ma, Milan, ne govori takih, dej, no"! Jožico sem pobral na njenem domu v Šempetru in v dežju sva odpeljala proti Vipavski, nad izsušenim jezerom pri Vogrščku sem vzdihnil: "Vse bodo 'frdbirbali' ti hudiči!"

"Kot zakleto je, ja, še jeza ne znajo popraviti, vse so in bodo uničili", je dodala sestra in pripeljala sva v vas, parkiral sem na borjaču in odšel pokropit Primoža v mrliško vežico, kjer sem srečal Gianpaola iz Trsta, petdeset let ima, v Velike Žablje je v otroštvu prihajal čez poletje, še danes govori vipavščino izpred Stirišeset let, sicer pa v Trstu le italijanščino, njegov oče je bil sorodnik Guštin' nih. Večer prej me je poklical in me vprašal, če se bova srečala na pogrebu. Povabil sem ga na kavo na dom, v katerega je vstopil po več kot tridesetih letih in se počutil doma, kot se je počutil takrat, ko je imel pet, deset let. Z mojo sestro Florjano se nista videla več kot trideset let, a sta se razgovorila, kot da bi se videla včeraj.

"Ja, tistih časov ne več, a, Jurij? Tempi passati"! je rekel Gianpaolo, ko je šel pogledat v sobo očetovo radioamatersko postajo, in dodal: "Kol'ku kr't sm biu p'r strici Sipkoti!"

Po pogrebu sva se pozdravila s Ksenijo, ki jo od nekdaj kličem Sanda, čeprav je uradno in za otroke, ki hodijo v osnovno šolo, le Ksenija, ob njej je bila mlada lepotica, njena hči Nina, in Sandi sem rekel: "Samo na pogrebih še, a Sanda? Samo še na pogrebih se srečujeva! Kaj je bil Primož tvoj sošolec?"

"Ja, hvala, Jurij, za kompliment! Ne zafrkavaj, dej, Primož je bil moj učenec, pa saj veš"! je smeje se rekla. Nina se je zraven muzala.

"Jaz sicer redno berem tvoje zapise Kaj sploh počnem tukaj? in sem te hotela ravno pred dnevi že poklicati za neko zadevo... ", je hotela nekaj povedati Sanda, ko sem jo prekinil: "Midva sva prijatelja in si zato ne bova ničesar obljubljala, velja? O tem, kako se bomo srečevali, zares ne bi, nima smisla".

Bil je poln dan, ko se nisem spraševal, kaj sploh počnem tam, ker sem nekje v sebi nagonsko čutil tisti grozni, a obenem tudi pomirjujoči klic zemlje, ki se ga ne da opisati in ga nihče od tistih, ki niso živeli na zemlji in ne od nje, ne more čutiti, to vem.

Lepo mi je bilo, ko me je na poti s pokopališča domov dohitel Vili in z drevesa pred Primoževo in Miljanovo hišo utrgal granatno jabolko: "Nesi Lukcu, da bo vedel, da je iz Žablje!"

Ob začetku košarkarske sezone

Spet vsa društva pod isto streho

Nedeljo so v letošnjem prvenstvu (uspešno) debitirali tudi košarkarji Jadrana, naš paradni konj v igri pod košema v državni C diviziji. Gre za tekmovalce, ki je v zadnjih letih združevalo tri Benečije, letos pa ima Jadranova C skupina bistveno širšo razsežnost, saj bodo morali varovanci potrjenega trenerja Mure potovati tudi v San Marino in celo do Firenc. Kakorkoli že, v središču tokratne pozornosti je

ravni članskih prvenstev sicer navidezno ni. Društva namreč ohranjajo določeno neodvisnost v smislu, da sodelovanje v projektu ne pomeni, da se morajo odpovedati svojim ambicijam, ki so vendarle sad sklepov odborov posameznih matičnih klubov. Kako bi se sodelovanje lahko nadaljevalo, ko bi borovci ali Brežani napredovali v isto ligo kot jadrancovi, si sicer težko domišljamo. Je pa načrt o skupnem delu usmer-

Šolski primer zadrege, v kateri bi se društva znašla, pa je naslednji. Breg ima zelo obetavnega 16-letnega dvometraša Lucu Gellenija, ki bo letos nastopal z domačim klubom v članski deželni C ligi in z Jadrancovi združenimi sestavi pri mladincih. Kaj bi bilo z njim, ko bi Breg napredoval v državno C divizijo, projekt pa predvideva, da je Jadran vrh oziroma špica piramide? Odgovor našim košarkarskim delavcem.

Za konec pa še beseda ali dve o apetitih naših posameznih peterk v novi sezoni. Jadran ima za sabo težko poletje in dodaten korenit rez v proračunu. Cilj je spet play-off in po možnosti prehoditi tu nekaj več poti kot lani. Postava je bolj ali manj ista, nasprotniki pa so vse bolj oboroženi. Pri Bregu so ponovno sestavili moštvo za naskakovanje državne lige, sploh pa je trener Vatovec jamstvo za igranje v vidni vlogi. Pomlajeno Borovo postavilo so zaupali trenerju Oberdanu, njegova glavna naloga pa bo ohraniti najvišje deželno tekmovalce. V D ligi se bo novinec Sokol (trener je potrjeni Lazarevski, akter lanskega napredovanja) ravno tako potegoval za obstanek, Kontovel z novim krmarjem Švabom pa ima v četrtoligaškem prvenstvu že veliko izkušenj in lahko cilja višje, morda tudi spet v končnico za napredovanje. V obeh taborih pa se bo kalilo nič koliko doma vzgojenih mladih košarkarjev.

HC

kajpak začetek košarkarske sezone pri nas. Bor in Breg imata v deželni C ligi, kategoriji za Jadrancovo, za sabo že dve tekmi, v D ligi pa sta Kontovel in Sokol tik pred startom. Novost je ta, da vsa omenjena slovenska društva od letos nastopajo po skupnem dogovoru o sodelovanju. V bistvu sta se v enotni projekt Jadran poleti po več kot desetletju vrnila Bor in Breg, tako da res vsi zamejski klubi spet nastopajo pod isto streho.

Kakih velikih sprememb na

jen predvsem v združevanje moči na mladinski ravni. Do starosti nižje srednje šole goji vsako od sodelujočih društev na območju svoje ekipe, od kategorije Under 15 navzgor pa so se dogovorili za združene vrste. Rešitev, o kateri se debatira že desetletja, je menda smotrna, saj je tako kvaliteta strnjena in bolj nadarjeni košarkarji trenirajo v družbi ravno tako kakovostnih tekmovalcev. Te reprezentančne postavbe pa merijo moči v elitnih prvenstvih z najboljšimi deželnimi moštv.

Mednarodno srečanje kiparjev sKultura 2013

Dela navdihuje 100-letnica prve svetovne vojne

Ko je Marjan Breščak pred leti razmišljal s skupino najstarejših in vse do danes zvestih sodelavcev, kaj bi posebnega priredili v Jeremitišču in Štandrežu za tisočletnico prve svetovne vojne, si niti predstavljati ni mogel, da bo lahko letos na tiskovni konferenci v prostorih goriške pokrajinske uprave ponosno dejal, da je mednarodno srečanje kiparjev sKultura, ki ga prireja štandreško vaško združenje sKultura 2001, eno najboljših in najbolj kakovostnih mednarodnih srečanj kiparjev v deželi Furlaniji Julijski krajini. Na goriški pokrajini so namreč v sredo, 2. t. m., predstavili letošnjo izvedbo srečanja kiparjev v Jeremitišču in Štandrežu, ki se bo končalo z ljudsko slovesnostjo v soboto, 12. oktobra, ob 19.30 v Jeremitišču, kjer bodo predstavili letošnje kipe in dali priložnostna darila kiparjem.

Predsednik združenja sKultura 2001 Marjan Breščak je imel v prostorih goriške pokrajinske uprave na tiskovni konferenci ob sebi podpredsednico pokrajinske uprave Marjo Černic in pokrajinskega odbornika za kulturo Federico Portellija. Breščak je povedal, da so ponosni, ker lahko tudi letos priredijo kiparsko srečanje, čeprav se ve, da sedanja finančna in gospodarska kriza najeda tudi in predvsem kulturne prireditve. Marjan Breščak je povedal, da je prireditev prerasla samo umetniško dogajanje, saj je letošnje srečanje italijanskih, furlanskih in slovenskih umetnikov več kot to, pomeni namreč lepo priložnost, da krajani sami in tudi dru-

Foto DP

gi ljubitelji umetnosti "na licu mesta" vidijo, kako kiparji, ki bodo letos klesali v kamnu in izrezovali v lesu svoje kipe, delajo, predvsem pa je štandreško srečanje kiparjev odlična priložnost, da se umetniki spoznajo med seboj, navezujejo stike in tudi sami umetniško rastejo. Teden dni trajajoče srečanje in delo kiparjev sta seveda naporen finančni zalogaj za društvo sKultura 2001, ki ga bodo pa ob pomoči sponzorjev zmogli. Letošnje srečanje poteka v znamenju spominjanja na prvo svetovno vojno, kar sta na tiskovni konferenci poudarila tako Federico Portelli kot Mara Černic, ki sta z veseljem povedala, da spada štandreški kiparski teden v niz prireditev ob stoti obletnici začetka ene največjih morij v zgodovini človeštva na naših

atleji na prostem v kamnu in lesu (cedra), delalo 12 umetnikov, in sicer Baratta Maria Eterna, Cetani Daniela, Cetani Maria Teresa, Crainich Giulia, Folloni Aurora, Kocjan Franc, Kofol Nivea, Lombardo Sisto, Petruz Michele (iz Dobrodo), Remec Tjaša, Starc Aleksander (s Tržaškega), Šimac Nika, Društvo Most in Kamnoseki iz Manč pri Ajdovščini. Prav prisotnost kamnosekov iz Manč je po mnenju Marjana Breščaka pomembna tudi zato, ker bodo iz lipiškega kamna naredili fontano in napajalno korito, ki ju bo-

do kasneje organizatorji namestili na glavni trg v Štandrežu. Organizatorji so tudi povedali, da so ekološko naravnani, saj lesa ne kupujejo, ampak ga dobijo od domačinov, ki radi darujejo, medtem ko je kamen izjemno drag; nekatere umetniki pa v Jeremitišču

Foto DP

Foto JMP

radi naredijo večje skulpture.

"Dolej imamo v vasi umeščenih že več kot 50 kipov s preteklih kiparskih srečanj, kar je nedvomno obogatitev za vso vas in širšo Goriško, tokrat nam je pet umetnikov obljubilo, da bodo skušali narediti kipe z nadihom prve svetovne vojne, že sedaj pa smo veseli, da bo Štandrež bogatejši z novimi umetniškimi deli. Rad pa bi tudi naglasil dejstvo, da je na

letošnjem kiparskem srečanju v Štandrežu vrsta mladih umetnikov, ki vidijo priložnost mednarodne uveljavitve prav pri nas", je še povedal Marjan Breščak.

Umetniki delajo v Jeremitišču od sobote, 5. t. m., do sobote 12. t. m., vsak dan med 10. uro zjutraj in 12.30, v popoldanskem času pa so v Jeremitišču v delavnici na odprtem od 14. do 17. ure.

Končna prireditev bo v soboto, 12. t. m., ob 19.30 na Jeremitišču, v primeru slabega vremena pa bo v župnijski dvorani v Štandrežu.

Toplo ste vabljeni vsi, ki imate radi likovno umetnost, predvsem pa mladi!

Jurij Paljak

Foto DP

VRH SV. MIHAELA Dobrodelni večer v Gostilni Devetak

Vztrajajmo v velikodušnosti!

V Gostilni Devetak na Vrhovni Sv. Mihaela so v ponedeljek, 7. oktobra, že štirinajsti priredili dobrodelni večer Težka izguba naj lajša tegobe v spomin "na nekoga, ki ga je zahrbtna bolezen odtrgala iz naše srede". Posebna gosta sta tokrat bila dolgoletni prijatelj dr. Simon Spazzapan in dr. Samuel Massarut, zdravnik onkološkega središča CRO iz Aviana, kateremu je bil tudi namenjen izkupiček. Tatjana Devetak je v imenu družine pozdravila navzoče - med njimi so bili županja Alenka Florenin, deželni tajnik SSK Damijan Terpin in podpredsednik deželnega sveta FJK Igor Gabrovec - ter povezovale večer. Spomnila se je na ženo, mamo in babico Helko, ki je umrla pred 15 leti; tedaj so sklenili in obljubili, da žalost zaradi smrti drage osebe ne more ostati sterilno čustvo, temveč lahko postane sredstvo pomoči "za humano in dostojanstveno prenašanje jarma te

Tatjana Devetak

Štefan Tomsčič

boleznini". Gabrovec se je zahvalil prirediteljem za njihovo vztrajnost in zamisel, ki predstavlja najboljši odgovor na izgubo drage osebe. "Zgled družine Devetak je velik, kajti podpirati raziskovanje v boju proti raku je najpomembnejša stvar, konkreten izraz solidarnosti in ne samo besed". Predsednik soorganizatorja, združenja sovođenjskih krvodajalcev Štefan Tomsčič je poudaril, da je potrebno postati tudi na solidarnostnem področju vedno bolj strokovni. To je ključ za uspeh. In "Četovi" so glede tega lahko v zgled. Krvodajalci so tako sklenili svoj solidarnostni konec tedna, saj so le dva dni prej, v sobo-

to, v Gabrjah priredili - kljub dežju - tradicionalno baklado za hospice Vie di Natale v Avianu. Tudi dr. Spazzapan se je srčno zahvalil Devetekom. "Kaj takega zmoro samo močno povezana družina, pri kateri so vsi soudeleženi". O kolegu dr. Massarutu je dejal, da velja za enega največjih strokovnjakov specialistov za raka na dojki v severovzhodni Italiji; ogromno znanja si je nabral v Angliji. V živem in zanimivem pogovoru sta se zdravnika dotaknila različnih vidikov raka na dojki, od diagnoze pred kirurškega posega do zdravljenja in stranskih učinkov. V Avianu se lahko poslušajo s tehnikami in prijemi, ki jih druge bolnišnice ne obvladajo. V Italiji vsako leto diagnosticirajo okrog 45 tisoč primerov tega raka, v FJK nekaj več kot 1100. Na Zahodu je teh primerov vedno več,

umrljivost pa se zlasti zaradi zgodnejše diagnoze in boljših terapij počasi niža. Večer se je nadaljeval s komičnim monologom Solange Degenhardt, članice Tik-Tak teatra, ki je uprizorila "zlobno, a plemenito čarovnico" Grimildo. Tatjana Devetak se je zahvalila vsem nastopajočim in gostom ter vsem, ki so velikodušno prispevali za bolnišnico v Avianu. Prireditelji obveščajo bralce, naj bodo previdni, saj v zadnjih dneh prevaranti telefonirajo s prošnjo za prispevke za CRO v Avianu. Vedite, da gre za goljufijo. / DD (več slik na www.noviglas.eu)

Pregledna razstava

Ob 40-letnici Pilonove galerije na ogled risbe Vena Piona

V Pilonovi galeriji so v četrtek, 26. septembra, odprli razstavo risb ajdovskega umetnika Vena Piona. Njegov risarski opus je zelo obsežen, saj ga je risba spremljala od otroških let do zadnjih mesecev življenja. Največ pozornosti je namenjene njegovemu najbolj ustvarjalnemu obdobju v času med obema vojnama. Razstava bo na ogled do 29. novembra. Ob obletnici so se v Pilonovi galeriji odločili, da opravijo sistematičen pregled avtorjevega risarskega opusa. Kustosinja Pilonove zbirke Irene Mislej je povedala, da se je projekta lotila skupaj z zunanjo sodelavko Natašo Kovšca, ki je opravila analizo avtorjevega opusa med obema vojnoma, sama pa je prevzela nalogo, da spregovori o izvoru tega dela opusa v Pilonovi galeriji.

Veno Pilon: Ajdovščina, ok. 1925, svinčnik (Arhiv Pilonove galerije)

Ker je risba pravzaprav način razmišljanja likovnega umetnika, je razumljivo, da je ohranil veselje do črte vseskozi, tudi ko ni več slikal ali izdeloval grafik ter fotografiral. V pismu Karlu Tobidi je Pilon zapisal, da je v risbi iskal vsebino z najpreprostejšimi sredstvi, brez leska, brez slučajnih efektov: "Za hipno beleženje anekdote, humora in sarkazma mi je zadostovala gola črta, tako da

nisem iskal ponovne interpretacije in reprodukcije v raznih grafičnih tehnikah, ki nudijo očesu polno dražljajev. Edini vzor mi je bilo življenje s svojim toplim utripom in večno spremembo". Osrednja pozornost razstave je usmerjena na Pilonovo ust-

našal na papir neposredne, včasih duhovite, a vselej globoko resnične vtise iz okolja", je v vabilu na razstavo zapisala Kovšca.

Ker v galeriji hranijo malo avtorjevih risanih portretov, so si izposodili štiri dela iz zbirke Narodne galerije v Ljubljani in

varjanje v času med obema vojnoma. Ob krajinah iz ajdovskih let (v večji meri gre za priprave na slike na platnu) so tu še portreti znanih umetnikov in intelektualcev, podobne pariških dam in parov, ki so zatopljeni v intimne pogovore, ter upodobitve živahnih omizij neznanih obiskovalcev razprtih pariških lokalov. "Poudariti velja, da gre v večini primerov za krokijske skice, ki pa vendarle presegajo zunanjo ilustrativnost, saj je z dinamično in odločno črto pre-

Goriškega muzeja. "S tem želimo poudariti sodelovanje med strokovnimi ustanovami in kustosi, kar je vsa leta značilno za Pilonovo galerijo", je še poudarila Mislejeva. V Pilonovi galeriji so hkrati z novo postavitvijo predstavili tudi manjšo likovno-dokumentacijsko razstavo o prijateljstvu med umetnostnim zgodovinarjem Francetom Mesesnelom in Pilonom ter publikacijo z njuno korespondenco, ki so jo izdali spomlad.